

Programmabegroting 2019

INHOUDSOPGAVE

Programmabegroting 2019.....	1
Inhoudsopgave	4
Plezierig Wonen.....	5
Fijn Leven.....	11
Vitaal Platteland	23
Zorg voor wie dat nodig heeft	30
Werken en ondernemen in een sterke regio.....	39
Actief met duurzaamheid en energie	50
Sport is meer!	55
Cultuur is van iedereen.....	59
Samen veilig.....	63
Aan de slag met de Omgevingswet	68
Financiën	71
Wat willen we bereiken?.....	71
Bedrijfsvoering.....	80
Grondbeleid.....	86
Lokale heffingen	88
Weerstandsvermogen	94
Samenwerkingspartijen	97
Wat willen we bereiken?.....	101
Wat willen we bereiken?.....	117
Financiering	119
Onderhoud kapitaalgoederen	122
Reserves.....	125

PLEZIERIG WONEN

Kwalitatief goede woningvoorraad nu en in de toekomst

Wat speelt er?

- De woningmarkt trekt aan, ook in Berkelland. In 2017 was er een record aantal kooptransacties (529) en in de eerste helft van 2018 zijn 210 woningen verkocht. Het is nu gemakkelijker om een koper te vinden dan een woning.
- We zien een mismatch tussen vraag en aanbod. Veel van de vrijkomende woningen (bij verhuizing en overlijden) sluiten niet aan bij de wensen van woningzoekenden.
- Wonen gaat niet alleen over stenen. Om prettig te kunnen wonen en leven in een dorp of buitengebied is niet alleen de woning van belang. Inwoners wonen in hun huis, ontvangen daar eventueel zorg en vinden het belangrijk dat de omgeving van hun huis er goed uit ziet.
- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan verhoogde leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering in het centrum tegen te gaan.

Speerpunten

Toekomstgerichte bestaande woningvoorraad

Wat willen we bereiken?

- Ouderen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.
- Er is voldoende woon-zorg aanbod voor ouderen die niet langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
- In 2019 zijn in de particuliere woningvoorraad 1500 energierenovaties uitgevoerd.
- Een integrale wijkaanpak voor zowel transformatie van de woningvoorraad als het toekomstbestendig maken van wijken.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zijn samen met Kruiswerk en het Energieloket actief aan de slag met de campagne Heerlijk Thuis in Huis

Bewustwording woningeigenaren over de aanpassingsopgave die voortkomt uit het langer thuis blijven wonen. Hierbij gaat het om levensloopbestendigheid, veiligheid en duurzaamheid van een woning. Campagne wordt samen met Kruiswerk, Prowonen en het Energieloket uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

We zetten de Regietafel Wonen en Zorg voort

De Regietafel zal verder voortgezet worden. De zorgpartijen, corporaties en gemeente werken aan kennisdeling, gezamenlijke inzicht in de gewenste richting en verdergaande samenwerking. Doel is om de groeiende vraag naar woon en zorg op te vangen en met behoud van voldoende passend aanbod in de grote kernen met behoud van de voorzieningen. Ook wordt er via een ontwikkelkader gekeken naar ruimte voor nieuwe woon-zorg initiatieven .

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

 Kwaliteit

Tijd

Geld

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie programma Actief met Duurzaamheid en Energie

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Het opzetten van een transformatiefonds tijd kost meer tijd dan gedacht. Juridisch moet het kloppen en zorgvuldigheid staat voorop.

Geld

We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We werken met een herstructureringsfonds om nadelige gevolgen van demografische veranderingen tegen te gaan. Investeren in de openbare ruimte en bestaand vastgoed is noodzakelijk.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We werken aan een regionale woonagenda en aansluitend aan een nieuwe lokale woonagenda

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Het opstellen van de regionale woonagenda neemt meer tijd in beslag dan gedacht. De verwachting is nu dat de regionale woonagenda eind van dit jaar ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de

- **Geld** Achterhoekse gemeenteraden.

Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat willen we bereiken?

- Inzicht in de woonbehoeftes van inwoners in de kernen nu en in de toekomst
- Ruimte voor goede, tijdelijke en innovatieve woningbouwplannen passend bij de behoefte van onze inwoners
- Woningsplitsing onder voorwaarden weer toestaan
- De overcapaciteit aan plannen is in 2022 teruggebracht naar 0
- Sloop van woningen die niet meer passen bij de behoefte

Wat gaan we daarvoor doen?

We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
De woonbehoefte is in alle kleine kernen geïnventariseerd. Voor de inventarisatie van de woonbehoefte in grote kernen is de planning om eind 2019 met een plan van aanpak te komen.
- **Tijd**
- **Geld**
We zien dat het welstandstoezicht minder is dan verwacht. Er wordt € 15.000 minder uitgegeven, maar er komt ook € 15.000 minder binnen.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Jaarlijks informeren we de raad via de regionale monitor en de lokale voortgangsrapportage over de woningmarkt, de bestaande voorraad en ontwikkelingen rond nieuwbouw en sloop. Daarnaast anticiperen we op de resultaten van het in 2017 uitgevoerde AWLO (Achterhoekse Woonwens- en Leefbaarheidsonderzoek).
Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We ontwikkelen een kader om woningsplitsing in het buitengebied onder voorwaarden weer toe te staan om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
In het plan van aanpak 'dubbele bewoning/woningsplitsing buitengebied' is opgenomen dat de ontwerp structuurvisie woningsplitsing in maart/april 2019 wordt aangeboden aan de raad. Dit is om verschillende redenen niet haalbaar gebleken. Het streven is nu om de ontwerp structuurvisie woningsplitsing in oktober/november aan de raad aan te bieden.
- **Geld**

We blijven ruimte bieden voor goede, tijdelijke en innovatieve woningbouwplannen die aansluiten bij de behoefte van onze inwoners

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We vertalen de structuurvisies Wonen voor de 4 grote kernen in nieuwe bestemmingsplannen

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
Binnenkort worden regionale en lokale kwaliteitscriteria woningbouw vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat er een herbeoordeling moet komen van de bestaande plannen uit het 'Plan van Aanpak doorvertalen Structuurvisies Wonen naar bestemmingsplannen'. Bekeken moet worden of ze passen binnen de kwaliteitscriteria.
- Tijd**
Door de herbeoordeling loopt de planning uit.
- Geld**

We monitoren de toekomstige sloopopgave

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We bewaken de gemeentelijke grondexploitatie. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**
De markt trekt aan. We kunnen daardoor de opbrengst van de bouwleges € 50.000 hoger ramen.

Wat mag het kosten

Onder de activiteiten We werken aan een transformatiefonds en We starten een pilot integrale wijk-aanpak voor transformatie van woningen is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen	0	0	0	0	-250	-250	-250	-250	-250
We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken.	0	0	0	0	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250
Loonkosten van het programma Wonen	-55	0	-1.322	-1.423	-208	-1.632	-1.632	-1.632	-1.632
Rente en afschrijving van het programma Wonen	-192	-93	-135	-140	50	-89	-89	-89	-89
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	-864	-253	-1.094	-876	0	-876	-876	-876	-876
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	-66	-59	-103	-80	0	-80	-80	-80	-80
We monitoren de toekomstige sloopopgave.	0	0	-35	-30	0	-30	-30	-30	-30
Totaal Lasten	-1.176	-405	-2.688	-2.549	-1.658	-4.207	-4.207	-4.207	-4.207
Baten									
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	954	295	1.344	1.015	46	1.061	1.061	1.061	1.061
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	517	490	868	785	0	785	785	785	785
Totaal Baten	1.472	785	2.211	1.800	46	1.846	1.846	1.846	1.846
Resultaat	295	380	-477	-750	-1.612	-2.361	-2.361	-2.361	-2.361

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	2016
Lokale Woonagenda	2016
Woningmarktmonitor 2017	2017
Structuurvisies Wonen Neede, Borculo en Ruurlo	2017
Wendbaar Woonbeleid	2018

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	Berkelland	2017	658	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			2018	644		
		Nederland	2017	644		
			2018	649		
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	Berkelland	2017	796	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
			2018	791		
		Nederland	2017	723		
			2018	721		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	Berkelland	2014	203	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
			2015	199		
			2016	198		
			2017	202		
			2018	215		
		Nederland	2014	211		
			2015	206		
			2016	209		
			2017	216		
			2018	230		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	Berkelland	2016	2,4	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		Nederland	2016	7,2		

sub1

sub2

FIJN LEVEN

Een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving

Wat speelt er?

- Het is fijn leven in Berkelland. Inwoners geven met bijna het cijfer 8 aan dat ze erg fijn wonen. Zij willen ook in de toekomst tevreden blijven over hun woon- en leefomgeving. Dat betekent dat we moeten investeren in een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving. Er is op dit moment meer financiële ruimte om een impuls te geven aan deze ambitie.
- Inwoners, bedrijven, verenigingen en ondernemers organiseren veel zelf. Zij nemen op veel terreinen initiatieven om onze leefomgeving en samenleving mooier te maken. De gemeente helpt daar graag bij. We geven onze inwoners en ondernemers de ruimte en het vertrouwen om zelf zaken op te pakken en met elkaar te regelen.
- Wij moeten onze leefomgeving voorbereiden op de klimaatverandering. We zullen moeten leren omgaan met grote hoeveelheden water (hevige regenval en binnenkomend water vanuit het buitenland), droogteperiodes en hoge temperaturen.
- Nederland wil naar een circulaire economie (een economie waarin reststoffen volledig opnieuw worden hergebruikt). Landelijk is daarvoor het programma Van afval naar grondstof 'VANG' opgezet. Gemeenten zijn daarbij belangrijke partners, omdat zij verantwoordelijk zijn voor inzameling van het huishoudelijk afval. Berkelland wil voldoen aan de landelijke doelstelling uit het programma. Dit betekent dat we in 2020 niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner willen inzamelen.

Speerpunt

Investeren in de samenleving

Wat willen we bereiken?

- We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving op de manier die het beste bij dat initiatief past.

Wat gaan we daar voor doen?

We verstevigen onze netwerken in wijken en kernen en hebben oog voor die groepen die nog niet zo betrokken of in beeld zijn.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We werken met gebiedswethouders.

De gebiedswethouder is de bestuurlijke ambassadeur voor het gebied en aanspreekpunt voor thema's en onderwerpen die in een gebied leven.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Samen met inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen stellen we wijkagenda's op en voeren ze uit.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig initiatieven uit wijken, buurten en kernen en ontwikkelingen een financieel instrument dat hierbij helpt.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

We hebben gedurende de begrotingsperiode 2019-2023 voor deze activiteit 2.500.000 euro beschikbaar. In 2019 zijn verschillende acties ondernomen. Zo is het Naoverfonds Berkelland ingesteld. Het fonds gaat na de zomer van start. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan de ontwikkeling van wijk- en kerngericht werken. 2019 is een opstartjaar.

Geld

Bij projecten en activiteiten beginnen we en gaan we zoveel mogelijk uit van de samenleving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Een uitnodigende leefomgeving

Wat willen we bereiken?

- De kwaliteit van het groenonderhoud verbetert, met focus op duurzaam, schoon en kleurrijk.
- Een leefomgeving voor jong en oud die uitnodigt om te bewegen.

Wat gaan we daar voor doen?

We passen ecologisch beheer toe, niet alleen bij bermen, maar ook zo mogelijk ook op andere terreinen, zoals parken, in gemeentelijk bezit.

Doel is om o.a. meer insecten (denk aan bijen) en andere beschermde dieren en planten te laten voorkomen in onze leefomgeving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We realiseren groen/blauwe parels (aantrekkelijke plekken met groen en water) in de kernen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Bij plannen en onderhoud zetten we in op het stimuleren van ‘bewegen’ in onze leefomgeving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We overleggen met inwoners en ondernemers over hun eigen (gezamenlijke) inbreng en verantwoordelijkheid bij het inrichten en onderhouden van hun/onze openbare ruimte.

We verkennen wat inwoners, buurten en ondernemers zelf kunnen en willen bijvoorbeeld bij inrichting en onderhoud van straten, groenplekken en speelplaatsen en stemmen daar onze werkwijze op af. Indien bijvoorbeeld buurten of ondernemers zelf het onderhoud van de openbare ruimte doen, is een “rijkere” of onderhoudsintensievere inrichting mogelijk.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud)

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Voor deze activiteit is in de begrotingsperiode 2019-2023 1.500.000 euro beschikbaar. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan om deze gelden zo goed mogelijk in te zetten. Eind 2019 is dit plan gereed. We verwachten vanaf 2020 de beschikbare middelen te kunnen inzetten.

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen.

We onderhouden het openbaar groen volgens de uitgangspunten die de gemeenteraad in het Groenstructuurplan heeft vastgelegd. Het uitvoeren van opdrachten uit Meldingen Openbare Ruimte doen we

met een eigen serviceteam. Een deel van het groenonderhoud gebeurt door met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het overige besteden we uit.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

■ **Kwaliteit**

Bestrijden invasieve plantensoorten

Een goed voorbeeld van zo'n 'invasieve' plantensoort is de Japanse Duizendknoop. De invasieve planten verdringen de inheemse soorten en brengen schade toe aan verhardingen en bouwwerken. Een intensieve bestrijding is nodig. Dit is ook een wettelijke verplichting. We hebben geprobeerd binnen het huidige budget (en dus beperkte middelen) de invasieve soorten in toom te houden / te bestrijden. Dat is echter niet meer voldoende.

Onderhouden van bomen

In de Perspectiefnota is al gemeld dat we tegen achterstanden in onderhoud aanlopen. Bomen moeten uit veiligheidsoogpunt iedere drie jaar worden geïnspecteerd en -afhankelijk van de soort- ook regelmatig worden onderhouden. Er moet structureel geld bij.

Extra onderhoud bomen als gevolg van extreme droogte zomer 2018 en storm voorjaar 2019

Als gevolg van de extreme droogte in de zomer van vorig jaar zijn veel meer bomen doodgegaan dan gebruikelijk. Er is geld nodig om de dode bomen te ruimen en nieuwe te planten. Ook de storm begin juni van dit jaar heeft behoorlijke schade aan de bomen toegebracht. Er moesten en moeten veel bomen geruimd en herplant worden. Ook is er veel schade aan takken, waardoor extra onderhoud noodzakelijk is om de bomen veilig te houden.

Lijkschouwing

Het budget lijkschouwingen gebruiken we om de gemeentelijk lijkschouwer (GGD) te bekostigen. De gemeentelijk lijkschouwer doet onderzoek bij gevallen van niet-natuurlijk overlijden, meestal samen met de politie. Bijvoorbeeld bij een ongeval, suïcide of misdrijf. Bij niet-natuurlijk overlijden is het inschakelen van de gemeentelijk lijkschouwer verplicht. De gemeentelijke lijkschouwer (ook wel forensisch arts genoemd) doet onderzoek naar de aard en omstandigheden van het overlijden. De arts brengt in geval van een niet-natuurlijke dood verslag uit aan de Officier van Justitie, en zorgt voor de afgifte van de juiste overlijdenspapieren.

Ook bij euthanasie is het inschakelen van de gemeentelijk lijkschouwer verplicht. Na het intreden van de dood vraagt de behandelend arts de forensisch arts om de overledene te schouwen en de papieren te controleren op volledigheid. Deze zal vervolgens met de Officier van Justitie overleggen om het lichaam vrij te geven en om de papieren door te kunnen sturen naar de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie.

Het aantal lijkschouwingen is de laatste jaren toegekomen en dus ook de kosten voor de gemeente. De gemeente heeft daar geen invloed op. Een verhoging van het budget is noodzakelijk.

■ **Tijd**

■ **Geld**

Bestrijden invasieve plantensoorten

Er is structureel een extra bedrag noodzakelijk van € 20.000 (voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

Onderhouden bomen

Er is structureel een extra bedrag nodig van € 75.000 (regulier onderhoud; voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

Er is incidenteel een extra bedrag nodig van € 75.000 (extra onderhoud als gevolg van extreme droogte zomer 2018).

Er is incidenteel een extra bedrag nodig van € 35.000 (extra onderhoud als gevolg van stormschade in juni 2019).

Lijkschouwing

Er is structureel een extra bedrag nodig van € 11.000 euro (voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

Leefomgeving aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat willen we bereiken?

- Een leefomgeving die aangepast is aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daar voor doen?

We voeren het watertakenplan 2019-2023 uit (de opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan) inclusief klimaatstresstest.

Hierdoor wordt duidelijk waar hoge temperaturen, droogte of overvloedig water binnen Berkelland de meeste impact hebben.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Vervanging riolering en herinrichting Haarlo

De werkzaamheden zijn een tijd geleden uitgevoerd. Eind 2019 sluiten we het project definitief af. Door een gunstige aanbesteding een aantal jaren geleden en meevallende werkzaamheden is er een voordelig resultaat van 440.000 euro.

Vervanging riolering Grolse steeg Borculo

We hebben het krediet met 20% (50.000 euro) overschreden. Er zijn meer kosten gemaakt voor asbestonderzoek, omdat er asbestverdachte stoffen werden aangetroffen (uiteindelijk bleek het niet om asbest te gaan). Bovendien moesten er meer kabels en leidingen verlegd worden en is er rekening gehouden in overleg met de buurt met een klimaatadaptieve inrichting van het riool (extra wadi, ondergrondse waterbuffer, extra infiltratiegoten en groene infiltratieverharding).

De per saldo lagere kapitaallasten door deze ontwikkelingen zijn terug te vinden bij de Rente en afschrijving van dit programma.

We voeren een bewustwordingscampagne voor inwoners en bedrijven over wat zij zelf kunnen doen aan gevolgen van de klimaatverandering.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Veilige en makkelijk berijdbare wegen en paden.

Wat willen we bereiken?

- Veilig en makkelijk berijdbare wegen en paden zowel in het buitengebied als in de kernen, die aantrekkelijk zijn voor inwoners en bezoekers

Wat gaan we daar voor doen?

We onderhouden onze infrastructuur.

We werken volgens het door het college vastgestelde 'Wegbeheer gemeente Berkelland Beleidskeuzes en beheerkosten 2015-2019'. Het wegennet in Berkelland is divers. Voor de veiligheid is onderhoud noodzakelijk. Jaarlijks bepalen we op basis van inspecties welke wegen we dat jaar onderhouden of welke we gaan vervangen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Openbare verlichting:

De vervanging van verlichting door zuinige LED verlichting werd de afgelopen jaren bekostigd uit budget. Het gaat echter om vervangingsinvesteringen. Het is beter om deze via de investeringslijst te laten lopen. Op deze manier wordt de vervanging verlichting op de juiste wijze meerjarig afgeschreven. Het structureel voordeel op het onderhoudsbudget is € 145.900 euro vanaf 2019. In de Perspectiefnota is hier rekening mee gehouden. Vanaf 2020 is daartegenover een verzwaring van de kapitaalslasten opgenomen voor de vervanging van verlichting ad € 27.667.

Verkeersmaatregelen

Het aantal activiteiten en de kosten van verkeersmaatregelen verschilt van jaar tot jaar. In 2019 voeren we een aantal minder (dure) maatregelen uit. We verwachten een voordeel van € 30.000.

Bestrijding eikenprocessierups:

Ondanks een goede preventieve bestrijding hebben toch meer overlast van de eikenprocessierups. Dit is een landelijk probleem en in Berkelland staan bovendien veel eikenbomen. We hebben € 50.000 euro extra nodig.

Niet verhard pad tussen stuw en Brinkweg in Eibergen

Deze activiteit stond op de investeringslijst van 2018. Om budgettaire redenen heeft het college besloten deze investering niet te doen. Dit levert een besparing op van 18.000 euro.

Herinrichting van de woonstraten Eibergen-zuid

Voor dit project is in 2017 een krediet beschikbaar gesteld van 1.1 miljoen euro. De aanbesteding voor het grootste gedeelte van de werkzaamheden is duurder uitgevallen dan destijds ingeschat. Dit is te verklaren doordat veel prijzen in deze sector fors zijn gestegen. De aanbesteding soupeert daarmee het hele krediet op. Ondanks het doorvoeren van diverse bezuinigingen (bijvoorbeeld goedkopere materialen) is er nu geen ruimte meer voor bepaalde geplande werkzaamheden, zoals het vervangen van de openbare verlichting. Daarom wordt verzocht het krediet te verhogen met 90.000 euro, zodat deze zeer wenselijke werkzaamheden wel uitgevoerd kunnen worden. De hogere kapitaallasten zijn in de tabel opgenomen bij rente- en afschrijving van dit programma.

We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

Voor deze activiteit is 2.000.000 euro beschikbaar in de begrotingsperiode 2019-2023. Het jaar 2019 is/wordt gebruikt om een goede inventarisatie en analyse van onze wegen te maken. Deze vormt de basis voor het plan van aanpak/uitvoering dat eind 2019 gereed is. Vanaf 2020 verwachten het beschikbare geld te kunnen inzetten.

 Geld

We bepalen waar mogelijk samen met inwoners en ondernemers de (her)inrichting van onze wegen en paden.

We overleggen bijvoorbeeld met inwoners en andere belanghebbenden of de wegfunctie en -inrichting nog past bij het gebruik.

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Bereikbare woningen, bedrijven en voorzieningen

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar, ook zonder eigen auto of ander eigen vervoer.

Wat gaan we daar voor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

De regionale uitvoeringsorganisatie (het team opdrachtgeving) is ondergebracht in Winterswijk
Portefeuillehouder: Anjo Bosman, Gerjan Teselink, Marijke van Haaren

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

De laatste jaren zien we dat de uitgaven voor het leerlingenvervoer lager zijn dan de begroting. We verlagen de raming daarom met €50.000.

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

Vlearmoebus

Naoberbus

Vervoerdienst Berkelland

Inzet bus Rode Kruis voor bijzonder vervoer

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Hergebruik van grondstoffen (Van afval naar grondstof)

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- In 2020 zamelen we niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner in en is de afvalscheiding meer dan 75%
- Minder zwerfafval.

Wat gaan we daar voor doen?

We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.

We voeren daartoe het Plan 'Van afval naar grondstof 2018-2022' uit.
Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

We nemen gerichte actie om zwerfafval terug te dringen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval.

We weten waar zwerfafval het meest voorkomt en proberen met acties op maat het zwerfafval terug te dringen. Te denken valt aan extra afvalbakken (die geadopteerd worden door inwoners), extra hondenpoepbakken en gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Gemeentelijke gebouwen en scholen

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke gebouwen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke taken worden onderhouden en beheerd.
- We willen dat scholen kunnen beschikken over de passende toekomstbestendige huisvesting zodat zij in staat zijn om optimaal onderwijs te kunnen geven.

Wat gaan we daar voor doen?

We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente.

Zie ook de activiteit 'We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo' in het programma 'Actief met duurzaamheid en energie'.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stoten gebouwen af die we niet zelf in gebruik hoeven te hebben.

We werken volgens een prioriteitenlijst. In de lijst houden we rekening met de verkoopbaarheid van de panden.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met o.a. demografische ontwikkelingen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

De daling van de lasten voor het beheren en onderhouden van het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen heeft te maken met de begroting van een aantal lasten op bedrijfsvoering. Bij de onderdelen investeren in extra onderhoud van wegen, investeren in verbetering kwaliteit groen en ondersteunen ontwikkelingen initiatieven uit wijken buurten en kernen is het budget opgenomen uit Samen investeren in Berkelland.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	-44	-47	-44	-54	0	-54	-54	-54	-54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	-2.419	-2.869	-2.584	-3.027	-100	-3.127	-3.127	-3.127	-3.127
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	-703	-665	-518	-703	0	-703	-703	-703	-703
We overleggen met inwoners over speelplekken	0	-1	0	0	0	0	0	0	0
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	-267	-357	-4.605	-269	18	-251	-251	-251	-251
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	-1.481	-2.176	-1.920	-1.580	81	-1.499	-1.499	-1.499	-1.499
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	-1.431	-1.713	-1.764	-1.999	1.267	-732	-732	-732	-732
We onderhouden onze infrastructuur	-3.135	-3.123	-3.092	-3.045	116	-2.929	-2.929	-2.929	-2.929
We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig initiatieven uit wijken, buurten en kernen en ontwikkelingen een financieel instrument dat hierbij helpt	0	0	0	0	-625	-625	-625	-625	-625
We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak	0	0	0	0	-500	-500	-500	-500	-500
We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud).	0	0	0	0	-375	-375	-375	-375	-375

We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels	-130	-133	-128	-189	0	-189	-189	-189	-189
Loonkosten van het programma Leefomgeving	-847	0	-3.095	-3.208	-1.878	-5.086	-5.086	-5.086	-5.086
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	-5.225	-4.991	0	-4.732	813	-3.919	-3.919	-3.919	-3.919
Totaal Lasten	-15.684	-16.074	-17.750	-18.807	-1.182	-19.989	-19.989	-19.989	-19.989
Baten									
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	44	47	44	54	0	54	54	54	54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	3.420	3.432	3.613	3.957	81	4.039	4.039	4.039	4.039
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	0	0	0	1	0	1	1	1	1
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	306	143	391	108	0	108	108	108	108
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	6.133	6.141	6.384	6.096	1.083	7.179	7.179	7.179	7.179
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	329	347	430	312	24	336	336	336	336
We onderhouden onze infrastructuur	305	377	248	205	0	205	205	205	205
Totaal Baten	10.537	10.487	11.110	10.734	1.188	11.922	11.922	11.922	11.922
Resultaat	-5.146	-5.587	-6.639	-8.073	6	-8.067	-8.067	-8.067	-8.067

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	Berkelland	2015	4,1	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
			2016	6,3		
		Nederland	2015	11,8		
			2016	12,9		
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	Berkelland	2015	245	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
			2016	252		
		Nederland	2015	200		
			2016	189		

VITAAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied

Wat speelt er?

- Het platteland is niet langer meer alleen van boeren, maar is gedeeld gebied met nieuwe inwoners en recreanten. Het platteland wordt multifunctioneel gebruikt. Dit levert spanning op, maakt het complexer maar biedt ook mooie kansen om ons platteland toekomstbestendig te maken.
- In de landbouw stoppen veel boeren, boerenbedrijven die er zijn worden vooral groter. Er vindt daarnaast ook verbreding van de landbouw plaats, doordat er meer natuur inclusieve landbouw, zorg, toerisme en energie als verdienmodellen worden toegevoegd.
- Het coulisselandschap is ons visitekaartje en krijgt een steeds belangrijkere plaats op het platteland. Wel staat het onder druk door schaalvergroting van de landbouw. Er is aandacht voor het behoud en versterking van het coulisselandschap als drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit.
- Asbest moet voor 2024 van alle daken. Dit is een grote opgave in het buitengebied met veel schuren en stallen die er staan. Ook het grote aantal vrijkomende agrarische bebouwing vraagt om een grootschalige aanpak. Soms is sloop een optie, maar er is ook ruimte voor nieuwe economische dragers zoals start-ups.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort, deze voorzieningen worden zelf georganiseerd. Wel staan ze onder druk, door onder meer ontgroening, vergrijzing en de veranderingen in de maatschappij.

Speerpunt

Toekomstgericht ondernemen in het buitengebied

Wat willen we bereiken?

- Economisch sterke en duurzame landbouwbedrijven
- Meer (nieuwe) verdienmodellen in het buitengebied
- Het bestemmingsplan buitengebied is afgerond in 2020

Wat gaan we daar voor doen?

Inzicht krijgen in de duurzaamheidsdoelen van boeren tijdens de coachingsgesprekken.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We onderzoeken samen met de Wageningen Universiteit de mogelijkheden van verticale landbouw.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We stellen het plussenbeleid vast in 2019.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**

Tijd

Het gemeentelijk plussenbeleid voor Berkelland is op 19 maart 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Geld

Geen budgetoverschrijding

We maken een nieuw bestemmingsplan Buitengebied dat zoveel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkelingen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de Berkellanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We faciliteren initiatieven van nieuwe ondernemers in het buitengebied, we maken hierbij gebruik van een rode loper aanpak.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Mooi Landschap

Wat willen we bereiken?

- Minder gebouwen met leegstand door sloop of hergebruik
- 75% van gebouwen met asbest in 2022 van de daken af
- Een toegankelijk en beleefbaar landschap
- De natuur is op kracht
- Een sterke landschapstructuur

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Doordat in de eerste kamer het voorstel over het asbestverbod in 2025 niet is aangenomen, maken wij een pas op de plaats. We wachten af hoe het loopt met de asbesttrein, wat verzekeraars gaan doen met het asbestverbod en met welke nieuw voorstel de minister komt in het najaar. Daarna bepalen we hoe we verder gaan met het stimuleren van het verwijderen van asbest van daken.

Tijd

Geld

We gaan samen met Achterhoek Toerisme aan de slag om knelpunten in bestaande wandel- en fietsroutes op te lossen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We gaan samen met het Waterschap kansen voor de beleefbaarheid van het stroomgebied van de Berkel verkennen

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ondersteunen de mogelijkheid om een cursus gastheer van het landschap te volgen

Kwaliteit

Tijd

Geld

Voor meer informatie over ecologisch bermbeheer zie programma Fijn Leven

Kwaliteit

Tijd

Geld

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur- en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheerverenigingen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Sociaal vitaal

Wat willen we bereiken?

- Jong en oud ontmoeten elkaar
- Oog voor financiële nood
- Zo lang mogelijk thuis blijven wonen op het platteland

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

In de begroting is onder 'algemene baten en lasten' de subsidie voor dorpshuizen opgenomen. Deze subsidie kennen wij sinds 2018. Het is logischer om het budget van € 62.000 te verschuiven naar deze activiteit.

Er worden coachingsgesprekken gevoerd met agrariërs waarin ook gekeken wordt naar hun financiële situatie.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

De Voormekaar teams hebben extra oog voor de situatie bij agrariërs en stoppers

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

Voor meer informatie over maatregelen om onze inwoners zo lang mogelijk thuis te laten wonen zie programma Plezierig Wonen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
Sinds de openstelling van LEADER zijn er in totaal 2 beschikkingen afgegeven voor Berkellandse projecten. Deze zijn in uitvoering. Daarnaast heeft Berkelland bijgedragen aan een aantal regionale LEADERprojecten. We zullen de komende tijd LEADER onder de aandacht brengen van het publiek.
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten

Onder de activiteit We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen een instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan	0	0	-54	0	0	0	0	0	0
We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing	0	0	0	0	-125	-125	-125	-125	-125
We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.	-27	-49	-88	-30	30	0	0	0	0
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	-62	-82	-100	-71	0	-71	-71	-71	-71
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	-16	-32	-50	-43	0	-43	-43	-43	-43
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten	-33	-94	-56	-62	0	-62	-62	-62	-62
We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen	0	0	0	0	-250	-250	-250	-250	-250
Loonkosten van het programma Plattelandsontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	-39	-17	-35	-38	33	-4	-4	-4	-4
Totaal Lasten	-176	-273	-383	-243	-312	-555	-555	-555	-555
Baten									
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	0	0	0	18	-18	0	0	0	0
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	0	0	25	0	0	0	0	0	0
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te	31	31	0	29	0	29	29	29	29

vergroten									
Totaal Baten	31	31	25	47	-18	29	29	29	29
Resultaat	-145	-242	-358	-196	-329	-526	-526	-526	-526

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie bestemmingplan Buitengebied Berkelland 2016	2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Voorontwerp Bestemmingsplan buitengebied 2016	in procedure
Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling	2017
Beleidsregels Ruimtelijke ordening en duurzame energie	2017

ZORG VOOR WIE DAT NODIG HEEFT

Samen denken, samen doen

Wat speelt er?

- Het uitvoeringsprogramma Samen denken Samen doen is in 2018 gestart. Samen met maatschappelijke partners en inwoners werken wij aan ontwikkeling en vernieuwing van vraagstukken binnen het sociaal domein. Daarbij ligt het accent op preventie, vroegsignalering en transformatie.
- Het is van groot belang dat wij het eigen initiatief en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners stimuleren binnen het beschikbare budget. We ondersteunen inwoners zelfredzaam en samen redzaam te zijn en te blijven en hen te ondersteunen als zij zichzelf en samen met hun netwerk niet weten te redden. Wij stimuleren verbindingen met aanpalende beleidsterreinen, zoals sport, gezondheid, cultuur en onderwijs, om zo veel mogelijk te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische zorg. Wij richten ons op preventieve activiteiten die aantoonbaar werken.
- Daar waar de vraag naar professionele zorg groter wordt, groeit veelal ook het aantal mantelzorgers dat zorgdraagt voor een naaste. Hoewel de zorg vaak met liefde wordt gedaan, kan mantelzorg ook ervaren worden als een last. Erkenning en ondersteuning zijn nodig om deze last draaglijk te houden.
- Het aantal nieuwkomers is afgelopen jaren fors toegenomen. Integratievraagstukken spelen onder andere op het gebied van taal – en in het verlengde daarvan – onderwijs en werk. Om hier zorgvuldig en daadkrachtig mee om te gaan, wordt nauw met betrokken netwerkpartners (zoals voormekaarteams, jeugdzorg, Werkgroep Integratie Neele (WIN), scholen, Werkgevers ServicePunt, vluchtelingenwerk en de Sociale Dienst Oost Achterhoek) samengewerkt.
- In Berkelland neemt de vraag naar individuele maatwerkvoorzieningen toe. Inwoners worden ouder, leven langer en maken daardoor een langere periode gebruik van voorzieningen. Naast het aantal vragen door de vergrijzing, neemt ook de complexiteit van de vraag toe. We zien dat er een tekort aan algemene voorzieningen is en er snel naar een (duurdere) maatwerkvoorziening wordt verwezen.
- Grip op de financiën is een rode draad voor dit programma. De kosten voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Deze kostenstijging is er met name in de individuele maatwerkvoorziening. Elke bestaande maatwerkvoorziening kost na verloop van tijd steeds meer, zowel op volume als tarief. Deze stijgende lijn wordt – waar mogelijk – afgebogen met behoud van ondersteuning. Met inwoners en netwerkpartners onderzoeken we alternatieven en starten we experimenten.

Speerpunt

Zorg zoveel mogelijk voorkomen

Wat willen we bereiken?

- Zorg moet in de toekomst beschikbaar blijven voor wie dat nodig heeft. We stimuleren gezondheid en willen eenzaamheid voorkomen.
- Een lagere en lichtere zorgvraag doordat preventieprogramma's tijdig en effectief worden gestart.
- Een omslag in het denken en handelen.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura)

Voorbeelden hiervan zijn: Ondersteuning Thuis, huishoudelijke hulp en begeleiding, woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

 Kwaliteit

Tijd

Geld

Aanpassing HHT-regeling

Door het aanpassen van de HHT regeling waardoor deze alleen voor de mantelzorgers beschikbaar is, wordt er een groter beroep gedaan op Huishoudelijke Hulp en Ondersteuning Thuis. Op dit moment wordt ingeschat dat het om een bedrag van € 400.000 gaat.

Tarieven

Door aanpassingen van de tarieven nemen de lasten voor Huishoudelijke Hulp en Ondersteuning Thuis toe. Naar verwachting is hier een bedrag van € 300.000 mee gemoeid.

Abonnementstarief

Door de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de tariefstijgingen nemen de lasten toe. Er is een extra budget nodig van € 300.000.

Eigen bijdrage

We verwachten minder eigen bijdragen van inwoners van € 75.000.

Bovenstaande effecten zijn structureel en ook meegenomen in de Perspectiefnota.

Wanneer een inwoner een wens heeft voor ondersteuning of begeleiding kijken we eerst wat deze inwoner zelf kan. Daarnaast organiseren we meer algemene voorzieningen als steunpunt in de kern/wijk.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Instandhouden algemene voorzieningen

Betula stopt met haar activiteiten in 2020. We zullen op tijd moeten beslissen welke voorzieningen we in stand willen houden en hoeveel geld we daaraan willen besteden. Ook staan wij op verzoek van Betula borg voor de bestuurlijk risico's die voortkomen uit het beëindigen van de activiteiten van Betula.

Bij de beoordeling van de jaarrekening 2018 van Betula is een tekort op de balans geconstateerd van € 110.000. Omdat Betula nu stopt met de activiteiten hoeven we dit niet te compenseren.

We gaan de projecten 'Gezond met taal' 'Lekker nuchter' uitvoeren.

Tijd

Geld

Rijksvaccinatieprogramma

Het rijksvaccinatieprogramma is uitgebreid. De extra lasten bedragen € 43.470 (Yunio) en € 14.300 (GGD). Deze middelen zijn toegevoegd aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.

Instandhouden algemene voorzieningen

Totdat duidelijk is wat het stopzetten van dn Betula betekent, houden we voor deze taken een stelpost aan van € 432.321 (de helft van de subsidie aan Betula) die we in kunnen zetten voor mogelijke kosten op het gebied van welzijn.

De projecten 'Gezond met taal' (€ 20.000) en 'Lekker nuchter' (€ 40.000) worden bekostigd uit de GIDS-gelden. De GIDS-gelden (Gezond in de stad) zijn een aparte uitkering via het gemeentefonds.

We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwingen proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Alle inwoners hebben recht op onafhankelijke cliëntondersteuning. Deze wordt in gemeente Berkelland uitgevoerd door MEE. We zien de lasten door een hoger gebruik toenemen. De extra lasten

voor 2019 en volgende jaren bedragen € 30.000. In de Perspectiefnota is daarmee rekening gehouden.

We stimuleren het gebruik van technologische innovatie bij zorgaanbieders en inwoners.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

De jeugd ontwikkelt zich positief

Wat willen we bereiken?

- Jongeren ontwikkelen zich op positieve wijze. Zo nodig ontvangen zij passende ondersteuning.

Wat gaan we daar voor doen?

Integrale jeugdregie, overleg en afstemming met de maatschappelijke partners.

Onder regie van de gemeente is een convenant gesloten met ketenpartners (onderwijs, politie, Halt, Irisizorg). Dit overleg is erop gericht om in een vroeg stadium signalen met elkaar te verbinden en te duiden en waar nodig actie op te ondernemen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We breiden de praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen uit.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet – pgb)

De gemeente is op grond van de wet verplicht om inwoners de keuze te bieden om zorg en ondersteuning zelf in te kopen

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet - zorg in natura).

Voorbeelden hiervan zijn: ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugd-GGZ, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

De lasten voor verblijf inclusief behandeling lijken mee te vallen. Dit is echter gebaseerd op een beeld van de eerste drie maanden en geeft nog geen aanleiding om de begroting aan te passen.

Iedereen doet mee in Berkelland

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan (zo veel en zo lang mogelijk) meedoen in Berkelland
- Inwoners zijn zo zelfredzaam als mogelijk en nemen deel en dragen zo mogelijk bij aan de samenleving

Wat gaan we daar voor doen?

We bieden ruimte aan inwoners en professionals om in te zetten op innovatieve oplossingen voor een gezonde leefstijl. Voorbeeldinitiatieven van buurten, scholen en verenigingen krijgen extra aandacht. We voeren het Mee Doen Arrangement in.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We voeren het project 'dementievriendelijke samenleving' uit.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We geven samen invulling aan de algemene voorzieningen, initiatieven van inwoners, de Lokale Inclusie Agenda en het minimabeleid.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

De begrote lasten voor lokale inclusie agenda zijn op dit moment nog geraamd onder algemene baten en lasten. Via deze bestuursrapportage voegen we dit budget toe aan het programma Zorg voor wie dat nodig heeft.

Nieuwkomers burgeren in

Wat willen we bereiken?

- Nieuwkomers hebben uitzicht op een zinvol bestaan en kunnen meedoen in Berkelland.
- Eén doorgaande lijn met perspectief op wonen, onderwijs en werk.

Wat gaan we daar voor doen?

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Voldoende en krachtige vrijwilligers en mantelzorgers die worden gesteund waar het nodig is.

Wat willen we bereiken?

- We benutten, ondersteunen en coördineren de inzet van mensen die in Berkelland maatschappelijk betrokken en actief zijn.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij realiseren een steunpunt voor mantelzorgers waar informatie, advies en ondersteuning samen komen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij realiseren een vrijwilligerspunt Berkelland waar vraag en aanbod elkaar bereiken.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Binnen dit programma heeft een verschuiving tussen activiteiten plaats gevonden. Dit komt omdat we een aantal van de budgetten beter vinden passen bij deze activiteiten. Onder de activiteit We stimuleren nieuwe vormen... is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	0	0	0	-400	400	0	0	0	0
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	-54	-55	-56	-76	0	-76	-76	-76	-76
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	-5.268	-6.829	-6.350	-5.901	4.412	-1.490	-1.490	-1.490	-1.490
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	-3.138	-1.293	-981	-1.300	890	-410	-410	-410	-410
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	-6.488	-5.929	-8.306	-5.735	-4.149	-9.884	-9.884	-9.884	-9.884
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	-7.509	-8.670	-8.589	-7.760	-1.597	-9.357	-9.357	-9.357	-9.357
- We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwingen proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct	0	0	0	0	-875	-875	-875	-875	-875

betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels en een gewijzigde									
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering.	-4	-124	-250	-30	0	-30	-30	-30	-30
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	0	0	-716	-2.509	-1.186	-3.694	-3.694	-3.694	-3.694
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	-115	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-22.576	-22.900	-25.247	-23.711	-2.105	-25.816	-25.816	-25.816	-25.816
Baten									
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	3	39	8	2	0	2	2	2	2
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	756	-34	665	800	-355	445	445	445	445
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering.	0	77	115	30	0	30	30	30	30
Totaal Baten	759	82	788	832	-355	477	477	477	477
Resultaat	-21.817	-22.818	-24.459	-22.880	-2.460	-25.340	-25.340	-25.340	-25.340

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2013
Beleidskader Participatiewet	2014
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	2016
Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'	2017
Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek	2018
Beleidskader Samen Denken Samen Doen	2018
Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020	2018

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Verwijzigingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Berkelland	2016	82,6	Bureau Halt	Verwijzigingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar.
			2017	83		
		Nederland	2016	137,4		
			2017	131		
Hardekern jongeren	per 10.000 inwoners van 12-14 jaar	Berkelland	2014	1,2	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal harde kern jongeren per 10.000 inwoners van 12-14 jaar. (Komt te vervallen)
		Nederland	2014	1,3		
Jongeren met delict voor rechter	%	Berkelland	2015	1,47	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		Nederland	2015	1,45		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	Berkelland	2016	47	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
			2017	44		
		Nederland	2016	62		
			2017	57		
% kinderen in armoede	%	Berkelland	2015	2,91	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		Nederland	2015	6,58		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Berkelland	2016	9,1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
			2017	8,2		
		Nederland	2016	10,7		
				9,7		
Jongeren met jeugdreclassering	%	Berkelland	2016	0,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
			2017	0,3		
		Nederland	2016	0,5		
			2017	0,4		
Jongeren met jeugdbescherming	%	Berkelland	2016	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
			2017	0,8		
		Nederland	2016	1,2		
			2017	1		
Ziekenhuisname naar aanleiding van verkeersongeval met motorvoertuig	%	Berkelland	2015	6	VeiligheidNL	Vekeersongeval met motorvoertuig als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. Deze indicator komt te vervallen.
		Nederland	2015	8		
Ziekenhuisname naar aanleiding van	%	Berkelland	2015	12	VeiligheidNL	Vekeersongeval met fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot

verkeersongeval met fietser					ziekenhuisopnamen. Deze indicator komt te vervallen.
		Nederland	2015	9	
Demografische druk	%	Berkelland	2017	81,8	CBS - Bevolkingsstatistiek De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
			2018	82,8	
		Nederland	2017	69	
			2018	69,6	

WERKEN EN ONDERNEMEN IN EEN STERKE REGIO

Een warm welkom voor werk

Wat speelt er?

- In Berkelland is het goed werken en ondernemen. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid en vraagt permanente aandacht. Zo maakt de nieuwe N18 het nog aantrekkelijker om te ondernemen en te werken in Berkelland.
- Regionaal slaat de Achterhoek de handen ineen om zijn aantrekkelijkheid voor ondernemers en potentiële werknemers te vergroten. De Achterhoek profileert zich als smarthub Achterhoek (www.smarthub.nl) met kansen voor de Achterhoekse smart industry. Dit biedt niet alleen kansen voor de (hightech) maakindustrie, maar ook voor sectoren als agro/food, zorg en vrijetijdseconomie.
- De economische vooruitzichten zijn goed. In verschillende sectoren is de vraag naar goedgeschoolde medewerkers zo groot dat het soms niet meer lukt om vacatures te vervullen. Toch staan er ook nog mensen aan de zijlijn zonder werk. Dat maakt extra inzet en creatief samenwerken van alle betrokken partijen noodzakelijk. De juiste mensen op de juiste plek en werk voor iedereen! Ook voor mensen die hierbij een extra steuntje nodig hebben.

Speerpunt

Promotie van Berkelland (en de Achterhoek)

Wat willen we bereiken?

- Promotie van Berkelland: waar je je snel thuis voelt, met fijne, gastvrije mensen, waar het prettig wonen, recreëren en werken.

Wat gaan we daar voor doen?

Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat in Berkelland en de regio.

Wat gaan we daar voor doen?

We willen een goede en veilige wegverbinding tussen bedrijventerrein 'De Laarberg' en de snelweg A1.

We bepalen voor welke verbindingsvariant Berkelland kiest en lobbyen (bij buurgemeenten en provincie) voor realisering of opwaardering van de gekozen variant.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo).

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

We zetten in o.a. op voldoende bedrijventerreinen (uitbreiding) voor Berkelland via het Regionaal Programma Werklocaties.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We stellen een nieuwe economische agenda 2020-2024 op.

De huidige economische agenda loopt tot 2020. Op basis van de uitvoering van deze agenda en nieuwe ontwikkelingen stellen we, samen met Platform BV Berkelland, een nieuwe agenda op.

- Kwaliteit**
De economische agenda 2020 - 2024 is in voorbereiding en wordt gebaseerd op de economische agenda 2016 - 2020. De agenda wordt opgesteld samen met de partners van het Platform Berkelland. Er is input opgehaald bij ondernemers tijdens een inloopavond gehouden op donderdag 9 mei jl.
- Tijd**
- Geld**

We denken snel en actief mee met ondernemers. (We leggen de rode loper uit.)

Bijvoorbeeld bij ondernemers die willen uitbreiden of zich nieuw willen vestigen. We scheppen randvoorwaarden zodat zij zich welkom voelen en 'direct' weten wat de mogelijkheden (bedrijvenatlas) zijn en tot vestiging of uitbreiding kunnen overgaan.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We zetten in op meer samenwerking met Duitsland, om kansen voor ondernemers en inwoners te benutten.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Vitale winkelcentra

Wat willen we bereiken?

- Concentratie van winkels in het kernwinkelgebied.
- Toekomstbestendige centra met aantrekkingskracht.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum) gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra.

Hiervoor zijn de ontwikkelagenda's, die samen met inwoners en ondernemers in de kern zijn gemaakt, leidend.

Kwaliteit

Tijd

Voor de begrotingsperiode 2019-2023 is extra 4.000.000 euro beschikbaar gesteld voor revitalisering van de centra. Ook de activiteit 'We spelen in op ontwikkelingen en kansen die voorbij komen, bijvoorbeeld Museum More en de ontwikkeling van de Hambroekplas, en maken waar mogelijk verbindingen met de centra' hangt hiermee samen. Er hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden, waaronder de pilot Oudestraat in Neede. Hiervoor is vooralsnog de herstructureringsreserve ingezet. Als er nieuwe ontwikkelingen plaats vinden, gaan we ook de hierboven genoemde middelen inzetten. We verwachten dat dit gebeurt vanaf 2020.

Geld

We blijven inzetten op compacte centra waarin het fijn verblijven is onder andere door het creëren van groen/blauwe parels (zie ook programma 'Fijn leven').

Er is blijvende aandacht voor de aantrekkelijkheid van de centra in de vier grote kernen. De revitalisering van het centrum van Eibergen is in 2017 gestart. Voor Borculo bereiden we de tweede fase voor. In Neede zijn we aan de slag met de pilot Oude straat. Revitalisering in Ruurlo is op dit moment niet aan de orde, maar we houden een vinger aan de pols.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We pakken 'lege/rotte' plekken aan.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We spelen in op ontwikkelingen en kansen die voorbij komen, bijvoorbeeld Museum More en de ontwikkeling van de Hambroekplas, en maken waar mogelijk verbindingen met de centra.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We sluiten aan op 'natuurlijke' momenten van verandering.

Bijvoorbeeld wanneer een ondernemer wil verhuizen naar een plek die voor alle betrokkenen beter is. We proberen op die momenten net die ondersteuning te geven, zodat deze en mogelijke aansluitende veranderingen doorzetten.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Faciliteren van het ondernemersfonds.

Het ondernemersfonds is door de ondernemers zelf in het leven geroepen. Ondernemers willen met eigen middelen hun gezamenlijke slagkracht vergroten. Het wordt gefaciliteerd door de gemeente Berkelland, want het fonds wordt gevuld met gelden die geïnd worden via het gemeentelijke instrument 'reclamebelasting'. Zo wordt voorkomen dat zogenaamde 'freeriders' meeliften op de inspanningen en investeringen van de rest.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Iedereen doet mee met werk, betaald of onbetaald.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen kan aan het werk kan, betaald of onbetaald.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met de andere gemeenten van de SDOA (Sociale Dienst Oost Achterhoek) en andere betrokken partijen creëren we een compleet, samenhangend en zo lokaal mogelijk werkaanbod voor inwoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt.

We zien er op toe dat de SDOA (de instroom van) inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

De voorlopige BUIG uitkering van het rijk voor 2019 is bekend gemaakt. Deze is uitkering is € 444.550 lager dan we bij de begroting dachten. Hiertegenover staat dat de SDOA verwacht dat onze uitgaven op dit gebied afnemen. Deze bijstelling is echter maar € 200.000. Dit komt omdat in de begroting al rekening was gehouden met een afname van de lasten. Tot slot krijgen we nog € 118.875 extra terug van de SDOA als onderdeel van het resultaat 2018. Per saldo resulteert dit in een extra last van € 125.675.

Samen met SDOA en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)

De gemeente maakt hierbij gebruik van het WerkgeversServicePunt Achterhoek (Oost) bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA). Voor de brede doelgroep van werkzoekenden benaderen we rechtstreeks de ondernemers en maatschappelijke organisaties om werkplekken te vinden voor (kwetsbare) mensen.
Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We gaan meer inzetten op 'social return': beter gebruik maken van de mogelijkheden om bij aanbestedingen bedrijven en organisaties een sociale bijdrage te laten leveren.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We maken duurzame verbindingen met ondernemers en organisaties gericht op de inzet van kwetsbare medewerkers onder de Participatiewet.

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers van Werkbaan Oost. We kijken naar wat werkt en wat niet. We blijven onverminderd zoeken naar mogelijkheden.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Bij de overname van de SW medewerkers van Hameland was het beleid dat er geen reiskosten berekend zou worden omdat de SW medewerkers terecht zouden kunnen bij lokale initiatieven. Het blijkt nu dat SW medewerkers wel reiskosten krijgen omdat we niet alle medewerkers kunnen plaatsen bij lokale initiatieven die goed voor hen bereikbaar zijn. Dit kost ongeveer €150.000.

Goed onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

- Beter doorstroming naar werk zowel vanuit onderwijs als vanuit een (jeugd) werkloosheidssituatie.

Wat gaan we daar voor doen?

Bewaken dat er een goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

- Kwaliteit**

Tijd

Geld

Promoten van technische beroepen.

Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de Smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan de Techniekdag, Open bedrijvendag etc.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Vrijtijdsaanbod het hele jaar door.

Wat willen we bereiken?

- Het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod in Berkelland is verbeterd.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stimuleren projecten op het gebied van duurzame maatregelen en op het gebied van toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Onder de activiteit Plan maken en uitvoeren...promotie is het budget opgenomen voor de promotie van Berkelland. Onder de activiteit Samen met inwoners... revitalisering van centra is het budget opgenomen uit Samen investeren in Berkelland. Het faciliteren van het ondernemersfonds is vanaf 2019 bruto opgenomen in plaats van netto. De stijging onder Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden is de stijging van de bijdrage aan de SDOA opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	-39	-69	-40	0	0	0	0	0	0
Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken	0	0	0	0	-35	-35	-35	-35	-35
Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum) gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra	0	0	0	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	-33	-61	-11	-11	0	-11	-11	-11	-11
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	-18	-46	-37	-21	0	-21	-21	-21	-21
Faciliteren van een ondernemersfonds	0	0	0	-15	-170	-185	-185	-185	-185
Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.	0	0	0	-20	0	-20	-20	-20	-20
Samenwerken met Duitsland.	0	0	0	-12	0	-12	-12	-12	-12
Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling duurzame energie	0	0	0	-20	20	0	0	0	0
Stimuleren van ontwikkelingen van bestaande en nieuwe bedrijven.	0	0	0	-30	-20	-50	-50	-50	-50
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	-11.211	-10.945	-14.501	-15.654	-279	-15.933	-15.933	-15.933	-15.933
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	-229	-202	-275	-249	0	-249	-249	-249	-249
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met	-243	-449	-54	-390	0	-390	-390	-390	-390

ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)									
Onderwijs en huisvesting	-894	-848	-941	-787	5	-782	-777	-777	-777
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	-9.153	-8.916	-1.666	-734	0	-734	-734	-734	-734
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	0	0	-7.970	-8.196	140	-8.055	-8.055	-8.055	-8.055
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	-2.577	-2.912	-2.036	-1.763	498	-1.265	-1.265	-1.265	-1.265
Totaal Lasten	-24.397	-24.450	-27.532	-27.903	-841	-28.744	-28.739	-28.739	-28.739
Baten									
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	0	0	11	0	0	0	0	0	0
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	53	56	60	54	0	54	54	54	54
Faciliteren van een ondernemersfonds	0	0	0	0	170	170	170	170	170
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	8.172	7.699	8.332	8.560	0	8.560	8.560	8.560	8.560
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	0	0	0	2	0	2	2	2	2
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	519	659	130	501	0	501	501	501	501
Onderwijs en huisvesting	264	544	302	143	0	143	143	143	143
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	32	30	1.413	1.308	255	1.563	1.527	1.505	1.464
Totaal Baten	9.039	8.986	10.249	10.568	425	10.993	10.957	10.935	10.894
Resultaat	-15.358	-15.464	-17.283	-17.334	-416	-17.750	-17.781	-17.803	-17.844

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Relatief verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	Berkelland	2016	12,36	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
			2017	14,93		
		Nederland	2016	26,88		
			2017	26,58		
Absoluut verzuim	per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	Berkelland	2016	0,98	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar.
			2017	0,59		
		Nederland	2016	2,01		
			2017	1,82		
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	Berkelland	2016	0,7	DUO- Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		Nederland	2016	1,7		
Banen	per 1.000 inwoners 15-64jr	Berkelland	2016	598,3	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			2017	612,2		
		Nederland	2016	744		
			2017	758,2		
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64jr	Berkelland	2016	142	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
			2017	143,7		
		Nederland	2016	134		
			2017	139,7		
Netto arbeidsparticipatie	%	Berkelland	2016	65,3	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
			2017	66,6		
		Nederland	2016	65,8		
			2017	66,7		
Functiemenging	%	Berkelland	2016	45,9	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
			2017	46,1		
		Nederland	2016	52,1		
			2017	52,4		
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inwoners 18jr eo	Berkelland	2016	20,5	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
			2017	21,9		
		Nederland	2016	41,3		

			2017	41,1		
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inwoners 15-65jr	Berkelland	2016	39,9	CBS - Participatie Wet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
			2017	45,3		
		Nederland	2016	25,5		
			2017	29		
% Jeugd werkloosheid	%	Berkelland	2015	0,85	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
		Nederland	2015	1,52		

ACTIEF MET DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Alle hens aan dek!

Wat speelt er?

- Om de doelstelling 'Berkelland energieneutraal' in 2030 te halen, moeten er nog veel (extra) stappen worden gezet. Ook op het gebied van duurzaamheid: de manier waarop we in de toekomst willen wonen, leven en werken met zorg voor onze aarde. Dit betekent voor ons als gemeente een actievere rol; nog meer aanjagen en stimuleren dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties investeren in duurzaamheid en energie.
- We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen met de energietransitie (voorkomen 'energiearmoede').
- We vragen veel van inwoners en ondernemers als het gaat om duurzaamheid en energietransitie. Als gemeente moeten we daarin het goede voorbeeld geven.
- We worden bij deze opgave geholpen door de afspraken die gemaakt zijn (en nog worden gemaakt) in het kader van het Nationaal Klimaat Akkoord en de Regionale Energie-strategie.
- We hebben tot 2050 om onze woningvoorraad te verduurzamen. Voor het aardgasvrij maken van wijken moeten we in 2021 een transitievisie met tijdspad vastleggen. Zo weten inwoners wanneer ze aan de beurt komen.

Speerpunt

40% energieneutraal in 2022 en in de kopgroep van de Achterhoek

Wat willen we bereiken?

- Er wordt geïnvesteerd in duurzaamheid en energie
- Opwekinstallaties zijn ingepast in het landschap
- Inwoners en ondernemers zijn betrokken en profiteren mee
- Een helder en soepel begeleidingsproces voor energie-initiatieven
- De randvoorwaarden op orde om energieneutraal in 2030 te zijn

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een nieuw Energie-uitvoeringsprogramma 2019-2022 en voeren dat uit.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
EUP2 is vastgesteld door de gemeenteraad op 21 mei 2019.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren Energie-initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame energie) en gaan aan de slag met de aanbevelingen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
In juni heeft de gemeenteraad de eerste evaluatie van het RODE beleid ontvangen. Discussie daarover vindt plaats in oktober. Eventueel kan de discussie leiden tot aanpassing van het beleid.
- **Tijd**
- **Geld**

We werken samen met andere gemeenten aan de Achterhoekse opgave voor energieopwekking

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We onderzoeken of er financiële of andere drempels zijn waar initiatiefnemers tegen aanlopen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen initiatiefnemers met kennis en haalbaarheidstrajecten

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Van het gas af

Wat willen we bereiken?

- Een transitievisie warmte in 2021
- Een concreet warmteplan voor minimaal 1 wijk (pilot)

Wat gaan we daar voor doen?

We inventariseren de huidige stand van zaken van het gasnet, de warmtevraag, het warmte-aanbod, de planningen van beheer en onderhoud.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We verzamelen kennis en informatie over de toekomstige energie-infrastructureur.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**

Geld

We gaan met minimaal 1 wijk (pilot) in gesprek over de concrete invulling van een warmteplan

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Gemeente als voorbeeld

Wat willen we bereiken?

- Gemeente geeft het goede voorbeeld in duurzaam denken en doen en met gezond verstand

Wat gaan we daar voor doen?

Duurzaam inkopen en aanbesteden

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Aan het speerpunt 'gemeente als voorbeeld' heeft de gemeenteraad op 25 juni een actiepunt toegevoegd. De motie M 19-08 vraagt het college om voorbereidingen te treffen voor een eigen initiatief met grootschalige lokale een duurzame energieopwekkingen. Dit moet leiden tot een concreet plan met investeringsvoorstel.

Tijd

Geld

We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We houden het vervangingsschema van ons wagenpark tegen het licht

Een nieuwe aankoop moet zo duurzaam mogelijk zijn, zoveel mogelijk gebruik maken van niet-fossiele brandstoffen, zonder al te veel te verliezen aan functionaliteit.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wij ondersteunen het gebruik van elektrische auto's. We laten het neerzetten van een laadpunt op de openbare weg zo soepel mogelijk verlopen

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We plaatsen laadpalen bij het gemeentehuis

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij laten onze organisatie/bedrijfsvoering onafhankelijk monitoren.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Onder de activiteiten We stellen een nieuw EUP op en We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op	-25	-23	-151	-154	-353	-508	-508	-508	-508
We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo.	0	0	0	0	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	-337	0	-395	-238	-57	-295	-295	-295	-295
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	-37	-39	-30	-48	39	-10	-10	-10	-10
Totaal Lasten	-398	-62	-576	-440	-1.622	-2.063	-2.063	-2.063	-2.063
Baten									
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op	0	0	16	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-398	-62	-561	-440	-1.622	-2.063	-2.063	-2.063	-2.063

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2016
RODE beleidskader	2018
Subsidieregeling Achterhoek bespaart	2016
Duurzaamheidslening particulieren 2016	2016
Stimuleringslening MKB bedrijven, instellingen en agrariërs	2016
Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking Berkelland 2017	2017

SPORT IS MEER!

Een leven lang sporten en bewegen

Wat speelt er?

- Sport en bewegen zijn goed voor de gezondheid, voor sociale contacten, welzijn en persoonlijke ontwikkeling. Individueel of met een team, als deelnemer, toeschouwer of vrijwilliger, zowel georganiseerd als ongeorganiseerd, bij een accommodatie, gewoon op straat of in een park. Van jong tot oud beleven we er plezier aan. Sport en bewegen bevorderen eigen regie en creëren ontmoetingen. Daarom richten we ons op alle inwoners van Berkelland in alle leeftijdscategorieën, met speciale aandacht voor de mensen met een beperking, minima-gezinnen en mensen met een migratie achtergrond.
- We zien sport en bewegen als een krachtig middel om maatschappelijke doelen te bereiken en het is daarom van belang om aansluiting te hebben onder andere bij het lokale uitvoeringsprogramma 'Samen denken, Samen doen' en het regionale preventieprogramma en het nationale sportakkoord.
- Berkelland staat bekend om haar vitale verenigingsleven. De omgeving van (sport) verenigingen is aan het veranderen. Demografische ontwikkelingen kunnen leiden tot minder leden, minder vrijwilligers en problemen met de betaalbaarheid van de sport. Het verenigingsleven komt voor nieuwe uitdagingen te staan en dat vraagt om meer zelfstandigheid en ondernemerschap. Sportverenigingen moeten op zoek naar nieuwe samenwerkingen en een innovatief sportaanbod.
- We werken samen met Achterhoekse gemeenten aan een gezamenlijke uitvoeringsagenda op de thema's: 'Gezonde Jeugd' (leefstijl), Uniek Sporten (sporten met een beperking), Vitaal ouder worden, Open club/Vitale sportparken en Talentontwikkeling.

Speerpunt

Een leven lang sport en bewegen voor iedereen

Wat willen we bereiken?

- Alle inwoners kunnen sporten of bewegen.
- Een actieve, gezonde leefstijl

Wat gaan we daar voor doen?

We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Via bijzondere bijstand zorgen we ervoor dat kinderen uit minima-gezinnen kunnen blijven sporten en bewegen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Voor volwassenen uit minima-gezinnen is er het meedoenarrangement.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We doen mee aan het Jeugdportfonds Nederland

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We faciliteren ‘Achterhoek in beweging

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
Het regionaal sportakkoord is vastgesteld.
- Tijd**
- Geld**

We bepalen welk structureel budget nodig is voor de vliegwiel functie sport

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Toekomstbestendige verenigingen en sportinfrastructuur

Wat willen we bereiken?

- Een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur
- Sterke en vitale sportverenigingen

Wat gaan we daar voor doen?

We faciliteren de Sport Federatie Berkelland

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
Menzis heeft een budget van € 29.000 beschikbaar gesteld. De sportfederatie Berkelland geeft daar invulling aan in de vorm van een project.
- Tijd**

Geld

We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Kwaliteit: in de eerste helft van 2019 is een vitaliteitsonderzoek opgeleverd over het verenigingsleven. momenteel wordt een transformatiefonds opgesteld om verenigingen te ondersteunen.

Tijd

Geld

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Verenigingen worden gesubsidieerd op basis van het aantal jeugdleden. Op dit moment is budget niet toereikend om conform de regeling de subsidie te verstrekken. We ramen hier € 5.500 bij. Dit bedrag dekken we uit de stelpost prijsindexatie op algemene baten en lasten.

We beheren gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Al enige jaren daalt het gebruik van de gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties door verschillende verenigingen en particulieren. Als gevolg hiervan dalen de inkomsten uit verhuur. We verwachten lagere opbrengsten van € 55.000.

Voor indexering van de bijdragen aan zwembaden is een aanvullend bedrag van € 39.000 nodig. Dit bedrag dekken we uit de stelpost prijsindexatie bij algemene baten en lasten.

We grijpen natuurlijke momenten aan om de gemeentelijke sportaccommodaties toekomstbestendig te maken.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Bij het beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties zien we lagere lasten omdat in de begroting de onderhoudsbudgetten nog niet zijn verdeeld. Dit gebeurt na een inventarisatie eind 2018/begin 2019. Daarnaast is het budget voor de vliegwielfunctie sport (te vinden onder Er is een actieve en gezonde leefstijl

onder alle inwoners) vanaf 2019 nog één jaar opgenomen onder de activiteiten Wij faciliteren 'Achterhoek in beweging en We doen mee aan het Jeugdsportfonds Nederland.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	-23	-14	-27	-20	20	0	0	0	0
Loonkosten van het programma Sport	0	0	-138	-174	-52	-225	-225	-225	-225
Rente en afschrijving van het programma Sport	-189	-209	-209	-176	53	-123	-123	-123	-123
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	-108	-90	-92	-86	0	-86	-86	-86	-86
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	-1.082	-824	-720	-756	295	-461	-461	-461	-461
We doen mee aan het Jeugdsportfonds Nederland.	0	0	0	0	-6	-6	0	0	0
We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden.	-925	-966	-1.011	-1.013	0	-1.013	-1.013	-1.013	-1.013
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	-68	-79	-83	-79	-2	-80	-80	-80	-80
We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn	-232	-222	-282	-232	0	-232	-232	-232	-232
Wij faciliteren 'Achterhoek in beweging.	0	0	0	0	-14	-14	0	0	0
Totaal Lasten	-2.627	-2.404	-2.562	-2.535	294	-2.240	-2.220	-2.220	-2.220
Baten									
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	263	262	253	269	0	269	269	269	269
Resultaat	-2.364	-2.143	-2.310	-2.266	294	-1.972	-1.952	-1.952	-1.952

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Sportkader Achterhoek in beweging 2016-2019	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2016-2019	2015
Kadernotitie 'Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland'	2017

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
% Niet sporters	%	Berkelland	2012	47	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat minstens één keer per week aan sport doet.
			2017	46,5		
		Nederland	2012	46,6		
			2017	48,7		

CULTUUR IS VAN IEDEREEN

Cultuur beleef je in Berkelland

Wat speelt er?

- Cultuur is kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken.
- Alle inwoners van Berkelland hebben te maken met cultuur, als maker, toeschouwer, volger of deelnemer. Ze zorgen samen voor een groot aanbod aan culturele activiteiten.
- Om dit allemaal toekomstbestendig te maken moeten we (door)ontwikkelen. Er ontbreekt daarvoor een samenhangende visie. Zo'n visie willen we zo snel mogelijk samen met alle betrokkenen maken. Dat moet ervoor zorgen dat we effectiever en duurzamer samen gaan werken aan gemeenschappelijke doelen; lokaal en regionaal.

Speerpunt

Een samenhangende cultuurnota met uitvoeringsprogramma

Wat willen we bereiken?

- Alle kinderen komen in aanraking met cultuur
- Leesvaardige, mediawijze kinderen
- Aandacht voor laag-geletterden
- Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen
- Cultuur is zoveel mogelijk zichtbaar en toegankelijk voor iedereen
- Behoud erfgoed

Wat gaan we daar voor doen?

We zorgen voor cultuureducatie voor ieder kind in het basisonderwijs

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We subsidiëren de bibliotheek Oost-Achterhoek

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsböke

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**

Geld

We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers en nemen deel aan het Cultuur –en Erfgoedpact

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We subsidiëren de instandhouding van monumenten

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

Het gaat hier om onder meer de subsidiëring aan de BeMO, diverse muziek- en culturele verenigingen en jaarlijkse culturele evenementen en de regionale omroep.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We maken een cultuurnota met uitvoeringsprogramma

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Op 25 juni heeft de gemeenteraad het scenario vastgesteld voor het proces dat we gaan lopen om tot een cultuur- en erfgoedvisie te komen

Tijd

Geld

Voor het proces is een krediet van € 10.000 verstrekt door de gemeenteraad.

Wat mag het kosten?

Onder de activiteit Subsidiëren Erfgoedcentrum is de stijging van de bijdrage aan het Erfgoedcentrum opgenomen. De lagere lasten voor monumenten ontstaan door het nog niet verdelen van de onderhoudslasten in 2019.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	-623	-578	-580	-595	0	-595	-595	-595	-595
We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsbóke	-17	-35	-35	-35	0	-35	-35	-35	-35
We maken een cultuurnota met uitvoeringsprogramma.	-43	-14	-9	-17	0	-17	-17	-17	-17
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	-230	-230	-230	-230	-26	-256	-256	-256	-256
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	-229	-245	-283	-149	8	-141	-141	-141	-141
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	-487	-576	-518	-538	0	-538	-538	-538	-538
Loonkosten van het programma Cultuur	0	0	-154	-173	-45	-219	-219	-219	-219
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	-19	-17	-9	-9	1	-8	-8	-8	-8
Totaal Lasten	-1.648	-1.696	-1.818	-1.746	-63	-1.809	-1.809	-1.809	-1.809
Baten									
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	14	5	0	5	0	5	5	5	5
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	97	107	72	14	0	14	14	14	14
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	12	14	8	24	0	24	24	24	24
Totaal Baten	123	126	81	43	0	43	43	43	43
Resultaat	-1.524	-1.570	-1.737	-1.703	-63	-1.766	-1.766	-1.766	-1.766

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015
Beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs	2018

SAMEN VEILIG

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Wat speelt er?

- Berkelland is een veilige gemeente om in te wonen. Dat willen we graag zo houden. Toch hebben onze inwoners te maken met gevoelens van onveiligheid en is er binnen onze gemeente sprake van criminaliteit en ondermijnende activiteiten.
- Ondermijnende activiteiten zijn activiteiten waarbij er sprake is van vermenging van de 'onderwereld' met de 'bovenwereld'. Voorbeelden daarvan zijn wietplantages op zolderkamers of in boerenschuren, "mensenhandelaren" die mensen laten wonen in slechte woonsituaties en overlast gevende hangjongeren die inwoners of buurten intimideren zodat deze geen actie durven te ondernemen. Berkelland onderneemt nu al actie samen met onze inwoners en bedrijven, want ondermijnende criminaliteit raakt ons allemaal!
- Berkelland is een uitgestrekte plattelandsgemeente. Dat betekent dat de aanrijdtijden voor onze hulpdiensten altijd 'onder druk' staan. Tegenwoordig zijn er gelukkig veel mogelijkheden om een eventuele brand vroeg te ontdekken en zelf (preventieve) maatregelen te nemen. Zo kunnen we ook voorkómen dat een calamiteit tot een persoonlijke ramp uitdraait.
- High impact crimes (HIC), zoals woning- en schuurinbraken en overvallen, hebben een grote impact op het slachtoffer, zijn directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving. We willen deze criminaliteit in zowel het buitengebied als de kernen verminderen.

Speerpunt

Een veilige woon- en leefomgeving voor alle inwoners.

Wat willen we bereiken

- Een veilige gemeente zijn en blijven en dat onze inwoners dit zo beleven.

Wat gaan we daar voor doen?

We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Voor het project 'leefsamen '(slimme rookmelder) hebben zich tot nu toe 97 mensen aangemeld

Tijd

Geld

De jaarrekening van de VNOG laat over 2018 een tekort van 147.600 voor de gemeente Berkelland zien. Bovendien is er een structureel tekort op de begroting. Dat betekent dat wij voor 2019 een extra bedrag van 287.400 bij moeten ramen. In totaal dus 435.000 euro.

We vragen inwoners naar hun onveiligheidsgevoel (bijvoorbeeld via het internetpanel) en ondernemen daarop gericht actie.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zorgen voor passende en gerichte inzet samen met inwoners en andere betrokken partners (zoals politie, woningcorporaties, maatschappelijke instellingen, vastgoedeigenaren, uitzendbureaus en omgevingsdienst).

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Geen ruimte voor 'ondermijning'

Wat willen we bereiken?

- Ondermijning wordt herkend en aangepakt, zodat er geen ruimte meer is voor vermenging van de 'onderwereld' en 'bovenwereld'.

Wat gaan we daar voor doen?

We gaan samen met het RIEC en politie aan de slag met het opstellen van een ondermijningsbeeld in onze gemeente.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
Het ondermijningsbeeld is opgesteld en gepresenteerd aan de raad
- Tijd**
- Geld**

We maken kaders en richtlijnen voor de huisvesting van arbeidsmigranten en ervoor zorgen dat deze worden nageleefd, om zo negatieve aspecten van arbeidsmigratie (zoals mensenhandel, slechte woonomstandigheden en overlast) te beperken.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We maken onze inwoners en collega's bewust van situaties die met ondermijning te maken kunnen hebben.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We werken nog meer samen met onze inwoners en betrokken partners door informatie uit te wisselen, verbindingen te maken en het makkelijk te maken melding te doen van mogelijke situaties van ondermijning.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Verminderen criminaliteit in buitengebied en kernen

Wat willen we bereiken?

- Minder high impact crimes.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (o.a. met financiële middelen) het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het hele buitengebied.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Onder de activiteit **We bevorderen brandveilig...** is een stijging van de bijdrage aan de VNOG opgenomen. Onder de activiteit **We stimuleren het Keurmerk Veilig Ondernemen** is het budget voor het Keurmerk Veilig Ondernemen in het buitengebied opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen	-411	-1.410	-2.008	-2.120	-75	-2.195	-2.270	-2.345	-2.345
We stimuleren het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het hele buitengebied	0	0	0	0	-15	-15	-21	-12	-12
We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.	0	-5	0	-2	0	-2	-2	-2	-2
Loonkosten van het programma Integrale Veiligheid	0	0	0	-78	-51	-129	-129	-129	-129
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	0	0	-2	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-411	-1.414	-2.010	-2.201	-141	-2.341	-2.422	-2.488	-2.488
Baten									
We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen	0	2	0	0	0	0	0	0	0
We zetten in op	12	6	69	0	0	0	0	0	0

intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.									
Totaal Baten	12	8	69	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-399	-1.406	-1.941	-2.201	-141	-2.341	-2.422	-2.488	-2.488

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	2014
Integriteitsbeleid	2016
Handhavingplan en Raadsbesluit Openbare ruimte 2016	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron	Beschrijving
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	0,6	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
			2017	0,5		
		Nederland	2016	2,3		
			2017	2,2		
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	2	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners
			2017	1,7		
		Nederland	2016	3,3		
			2017	2,9		
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	2,9	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging en mishandeling)
			2017	3,3		
		Nederland	2016	5,3		
			2017	5		
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	Berkelland	2016	3	CBS - Geregistreeerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.
			2017	3,3		
		Nederland	2016	5,6		
			2017	4,8		

AAN DE SLAG MET DE OMGEVINGSWET

Een nieuwe manier van (samen)werken

Wat speelt er?

- De Omgevingswet komt er aan (2021). Per die datum moeten we werken volgens de nieuwe wet en aangesloten zijn op het landelijke digitale stelsel.
- In deze wet worden 26 bestaande wetten opgenomen en het aantal Algemene maatregelen van Bestuur teruggebracht van 120 naar 4.
- De wet gaat over alle onderwerpen die te maken hebben met de fysieke leefomgeving (ruimtelijke ordening, milieu, lucht, water, natuur, klimaat, verkeer, veiligheid, welzijn, gezondheid, enzovoort).
- Het is de bedoeling dat door de nieuwe wet:
 - o plannen en regels inzichtelijker en voorspelbaarder zijn dan nu het geval is
 - o de leefomgeving van mensen meer als totaal wordt bekeken
 - o het gemeentebestuur meer ruimte krijgt om zelf belangen af te wegen
 - o besluiten sneller kunnen worden genomen
- Voor de gemeente heeft de wet gevolgen voor onze manier van besturen, communiceren en (samen)werken.

Speerpunt

Concreet aan de slag met Omgevingsvisie en Omgevingsplan

Wat willen we bereiken?

- Een Omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving die in 2021 klaar is en die past bij de ambities en uitdagingen van Berkelland.
- Het uitvoeren van één of meerdere pilots die een goede invoering van de Omgevingswet ondersteunen.

Wat gaan we daar voor doen?

We doen inspiratie op met voorbeelden van andere gemeenten op proces en inhoud

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We starten in 2019 met een plan van aanpak voor de Omgevingsvisie op basis van de door de gemeenteraad bepaalde ambitie

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

De gemeenteraad heeft het ambitiesdocument op 16 april 2019 vastgesteld.

Tijd

Geld

Cultuur, gedrag en competenties veranderen

Wat willen we bereiken?

- Gemeenteraad, college en medewerkers hebben actuele kennis over wat de Omgevingswet inhoudt en voor hen betekent.
- Bestuur en medewerkers zijn geoefend in de digitale, pro-actieve, innovatieve en integrale(re) manier van werken.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met de Raadswerkgroep Omgevingswet zorgen we ervoor dat de gemeenteraad is voorbereid.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We organiseren bijeenkomsten voor gemeentebestuur en medewerkers.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Digitalisering voorbereiden

Wat willen we bereiken?

- Tijdige aansluiting op het landelijke digitale stelsel.
- Ondersteuning van proactieve en innovatieve dienstverlening, passend bij de doelen van de Omgevingswet, met aandacht voor digitaal minder vaardige mensen.

Wat gaan we daar voor doen?

We oriënteren ons op de benodigde informatie-uitwisseling en archivering tussen ketenpartners.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We passen onze systemen op tijd aan afhankelijk van de voortgang van het Digitaal stelsel Omgevingswet.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Leren werken volgens de nieuwe wet

Wat willen we bereiken?

- Integrale benadering van de gehele leefomgeving.
- Snelle en volledig digitale afhandeling van de vergunningaanvraag met accent op voorbereiding die aansluit op de wensen van inwoners.
- Bevoegdheden zijn duidelijk.
- Efficiënte werkprocessen.

Wat gaan we daar voor doen?

We analyseren waar het nodig is om onze werkprocessen opnieuw in te richten

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
We richten werkprocessen waar nodig opnieuw in	0	0	0	-577	577	0	0	0	0
We zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden	0	0	0	0	-100	-100	-400	-200	0
Loonkosten van het programma Omgevingswet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	0	0	0	-577	477	-100	-400	-200	0

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode investeren we met co-financiering € 32,5 miljoen in Berkelland.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.

Speerpunt

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

- We willen zicht hebben op een sluitend meerjarenperspectief.
- We willen inzicht geven in de begroting.

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren onze financiële middelen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Om onze financiële middelen beter te laten renderen heeft de gemeenteraad op 16 april ingestemd met de aankoop van 30.969 aandelen Twence. Dit was een stap in de procedure om tot daadwerkelijke koop over te gaan. De volgende stap is dat alle aandeelhouders toestemming moeten geven om tot overdracht van aandelen over te gaan. Nog niet alle aandeelhouders hebben gereageerd, maar op dit moment heeft een van de aandeelhouders laten weten niet akkoord te gaan met de overdracht. Deze aandeelhouder toont nu ook interesse in de aandelen. Omdat dit voor alle partijen een nieuwe situatie is, wordt in samenspraak met de verkopende partij, de notaris en Twence gekeken naar de vervolgstappen.

Tijd

Geld

Dividenden

De bedrijven waarin wij aandeelhouder zijn hebben allemaal hun resultaten over 2018 gepubliceerd. In het algemeen hebben deze bedrijven het goed gedaan. Dit resulteert ook in alle gevallen in een dividenduitkering. Voor de BNG valt deze €345.000 hoger uit dan begroot. Belangrijkste reden is het verhogen van het uitkeringspercentage van 37,5% naar 50%. Bij Alliander valt het dividend €320.000 hoger uit. Ook bij Twence valt het dividend hoger uit dan verwacht. Hier gaat het om € 15.000. Bij Vitens komt het dividend overeen met de verwachting. In totaal ontvangen we in 2019 € 679.000 meer dividend dan verwacht.

Rente

De markt is op dit moment zodanig dat we rente ontvangen over opgenomen kortlopende kasgeldleningen. Deze baat hebben we niet geraamd in de begroting. Het gaat een om een bedrag van € 18.000.

We heffen andere belastingen en leges.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 hebben overheden ook met vennootschapsbelasting van doen. In de begroting hebben we hiervoor een raming opgenomen. Nu we enige ervaring hebben opgebouwd, blijkt de impact voor ons minder groot. Mede door gunstige afrekeningen over 2017 en 2018, verwachten we een voordeel van € 90.000.

We heffen Onroerende zaakbelasting.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We ontvangen een algemene uitkering.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van de algemene uitkering hangt af van de Rijksuitgaven en de wijze van verdelen. Als de Rijksuitgaven stijgen stijgt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeente, dalen de Rijksuitgaven dan daalt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeenten. Het uit te keren bedrag wordt verdeeld aan de hand van meer dan 40 maatstaven variërend van de oppervlakte van de gemeente tot het aantal uitkeringsontvangers. Een wijziging in een van de maatstaven leidt daarmee ook tot een wijziging van de uitkering. Omdat het totaal te verdelen bedrag niet wijzigt met een wijziging in een van de maatstaven is nauwelijks te voorspellen wat de algemene uitkering doet bij een wijziging in onze maatstaven.
- Tijd**
- Geld**

Volgens de meicirculaire 2019 krijgen we over 2019 ongeveer 1 miljoen meer algemene uitkering dan begroot. Dit komt vooral door herverdelingseffecten. Deze herverdelingseffecten zijn het gevolg van aanpassingen in de maatstaven die zijn ingevoerd om de integratie van het sociaal domein in de algemene uitkering mogelijk te maken. Dit leidt tot een meer specifieke verdeling van het gemeentefonds (we krijgen voor een bepaalde maatstaf geld, bijvoorbeeld het aantal inwoners). Het betekent ook dat het bedrag dat niet specifiek verdeeld wordt (maar verdeeld wordt door het totaal bedrag dat je als gemeente krijgt met een factor te verhogen) lager wordt. Deze herverdeling pakt dus voordelig uit voor 2019. Het grootste gedeelte van het extra geld komt van de incidentele bijdrage voor de jeugdzorg.

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

We willen een hoger rendement halen uit ons geld. Dit kan door het realiseren van meer renteopbrengsten.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**

De marktrente blijft onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen.
- Tijd**
- Geld**

We storten in en onttrekken aan reserves.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**

Dit onderdeel kan pas worden ingevuld als alle toevoegingen en onttrekkingen zijn verwerkt.

Tijd

Geld

We onttrekken € 38.720 aan de algemene reserve voor het regioplan Gelderland Herdenkt 75 jaar vrijheid. Hiervan is € 19.300 overheveling van het budget recreatie en toerisme 2018. Een programma waarin het herdenken maar ook het ontwikkelen van het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is een plek hebben. Het plan geldt voor de hele regio Achterhoek en krijgt cofinanciering van de provincie Gelderland.

Daarnaast onttrekken we € 85.000 uit de reserve bestuurlijke claims voor organisatie-ontwikkeling en storten we € 450.000 in de reserve bestuurlijke claims als gevolg van het opschuiven van de lasten van 2019 naar 2020.

We dragen bij aan verbonden partijen

Het gaat hier om bijdragen aan verbonden partijen die niet gekoppeld zijn aan een andere activiteit. Bijvoorbeeld de VNOG en de ODA. Ook enkele budgetten waarvoor we diensten inkopen bij deze verbonden partijen zijn hier opgenomen.

Kwaliteit

Tijd

Geld

De ODA verwacht in 2019 extra kosten te maken door de inzet van extra personeel door de informatieplicht energiebesparing, de stoppersregeling in het kader van het Besluit emissiearme huisvesting, de voorbereiding van de omgevingswet, het toezicht op zeer zorgwekkende stoffen, ondermijning en de verdere uitwerking van de AVG. Deze extra inzet leidt tot extra lasten van € 254.533

We voeren de wet onroerende zaken uit.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Lagere lasten voor inwoners, bedrijven en verenigingen in de periode 2019-2022

In de periode 2019 - 2022 zorgen we voor lagere lasten voor inwoners, bedrijven en verenigingen. De totale omvang is €4,5 miljoen euro. € 500.000 hiervan is bedoeld voor lagere lasten bij verenigingen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting na Voorjaarsnota	Mutaties	Begroting 2019	MeerJB 2020	MeerJB 2021	MeerJB 2022
Lasten									
Rente en afschrijving van het programma Financiën	-85	-44	1.459	-3.899	800	-3.099	-3.099	-3.099	-3.099
We voeren de Wet onroerende zaken uit	-243	-36	-273	-353	97	-256	-256	-256	-256
We heffen andere belastingen en leges	-516	-768	-576	-912	-36	-949	-949	-949	-949
We storten in en onttrekken aan reserves	-14.454	-61.996	-8.181	-1.000	1.000	0	0	0	0
Bedrijfsvoeringskosten	-3.379	-21.417	-7.803	-5.161	-520	-5.680	-5.697	-5.811	-5.811
We beheren onze financiële middelen	-88	-47	-3.152	-42	20	-22	-22	-22	-22
We verlagen de lasten voor inwoners en verenigingen	0	0	0	0	-1.125	-1.125	-1.125	-2.250	0
We dragen bij aan verbonden partijen.	-2.828	-1.509	-927	-1.035	-53	-1.088	-1.088	-1.088	-1.088
Overige baten en lasten	-489	-50	-359	-2.496	-1.235	-3.730	-4.444	-4.430	-4.800
U	-7.530	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-29.611	-85.865	-19.812	-14.898	-1.052	-15.950	-16.681	-17.905	-16.025
Baten									
We ontvangen een algemene uitkering	62.907	64.643	61.836	63.608	1.443	65.050	65.309	65.588	65.626
We voeren de Wet onroerende zaken uit	0	-15	-3	0	0	0	0	0	0
We heffen Onroerende zaak belasting	8.074	7.167	8.238	8.410	202	8.612	8.612	8.612	8.612
We heffen andere belastingen en leges	1.046	1.123	1.102	1.583	70	1.653	1.653	1.653	1.653
We storten in en onttrekken aan reserves	17.141	59.695	7.863	963	9.773	10.736	11.036	11.961	9.511
Bedrijfsvoeringskosten	2.268	252	4.101	2.514	-1.258	1.256	1.256	1.256	1.256
We beheren onze financiële middelen	5.152	5.639	2.672	5.084	-1.949	3.134	2.832	2.184	2.112
Overige baten en lasten	497	673	1.212	208	0	208	208	208	208
Totaal Baten	97.084	139.178	87.022	82.369	8.280	90.649	90.905	91.461	88.977
Resultaat	67.473	53.313	67.210	67.470	7.228	74.699	74.224	73.556	72.952

Overzicht van baten en lasten per programma

Programma	Baten	Lasten	Saldo	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022
Plezierig wonen	1.846	-4.277	-2.431	-2.431	-2.431	-2.431
Fijn Leven	12.065	-20.771	-8.706	-8.701	-8.701	-8.701
Vitaal platteland	29	-555	-526	-526	-526	-526
Zorg voor wie dat nodig heeft	477	-25.816	-25.339	-25.339	-25.339	-25.339
Werken en ondernemen in een sterke regio	10.850	-27.961	-17.111	-17.147	-17.169	-17.210
Actief met duurzaamheid en energie		-2.063	-2.063	-2.063	-2.063	-2.063
Sport is meer!	269	-2.240	-1.971	-1.951	-1.951	-1.951
Cultuur is van iedereen	43	-1.809	-1.766	-1.766	-1.766	-1.766
Samen veilig		-2.341	-2.341	-2.422	-2.488	-2.488
Aan de slag met de omgevingswet		-100	-100	-400	-200	0
Financiën	90.649	-28.284	62.365	61.891	61.224	60.620
	116.228	-116.217	11	-855	-1410	-1855

Overzicht baten en lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft een overzicht van de lasten en baten per taakveld voor. Dit overzicht geeft een beeld van waar de bedragen in de begroting naar toe gaan.

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2019	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022
0.1	Bestuur	0	-2.273	-2.273	-2.273	-2.273	-2.273
0.2	Burgerzaken	669	-706	-37	-37	-37	-37
0.3	Beheer overige gebouwen	10	-13	-3	-3	-3	-3
0.4	Overhead	1175,019	-15.074	-13.899	-13.915	-14.029	-14.029
0.5	Treasury	3124,084	-2.130	994	692	44	-28
0.61	OZB woningen	7018,68	-911	6.108	6.108	5.108	7.108
0.62	OZB niet-woningen	1218,56	0	1.219	1.219	1.219	1.219
0.64	Belasting overig	173,78	-10	164	164	164	164
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	65050,382	0	65.050	65.309	65.588	65.626
0.8	Overige baten en lasten	207,5	-4.052	-3.845	-4.539	-4.524	-4.894
0.9	Vennootschapsbelasting	0	-35	-35	-35	-35	-35
0.10	Mutaties reserves	10735,841	0	10.736	11.036	11.761	9.511
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	99	-2.381	-2.282	-2.356	-2.431	-2.431
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-277	-277	-283	-274	-274
2.1	Verkeer en vervoer	203,497	-5.851	-5.647	-5.647	-5.647	-5.647
2.2	Parkeren	3	-36	-33	-33	-33	-33
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	474,15	-364	110	110	110	110
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	54,25	-126	-71	-71	-71	-71
3.4	Economische promotie	357,307	-1.998	-1.641	-1.641	-1.641	-1.641
4.2	Onderwijshuisvesting	13,8	-1.874	-1.861	-1.861	-1.861	-1.861
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130,373	-955	-824	-824	-824	-824
5.1	Sportbeleid en activering	0	-1.334	-1.334	-1.334	-1.334	-1.334
5.2	Sportaccommodaties	268,909	-655	-386	-386	-386	-386
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-565	-565	-565	-565	-565
5.4	Musea	37,722	-505	-468	-468	-468	-468
5.5	Cultureel erfgoed	0	-85	-85	-85	-85	-85
5.6	Media	4,809	-653	-649	-649	-649	-649
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	65,567	-3.336	-3.271	-3.271	-3.271	-3.271
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	59,097	-2.534	-2.475	-2.470	-2.470	-2.470
6.2	Wijkteams	0	-716	-716	-716	-716	-716
6.3	Inkomensregelingen	8559,922	-11.758	-3.198	-3.198	-3.198	-3.198
6.4	Begeleide participatie	1563,063	-12.220	-10.657	-10.693	-10.715	-10.756
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	45	-10.560	-10.515	-10.515	-10.515	-10.515
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	400	-1.203	-803	-803	-803	-803
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	-9.391	-9.391	-9.391	-9.391	-9.391
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	-861	-861	-861	-861	-861
7.1	Volksgezondheid	0	-826	-826	-826	-826	-826
7.2	Riolering	7178,967	-5.848	1.331	1.331	1.331	1.331
7.3	Afval	4092,219	-3.472	620	620	620	620
7.4	Milieubeheer	8	-3.209	-3.201	-3.201	-3.201	-3.201
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	270,343	-288	-17	-17	-17	-17
8.1	Ruimtelijke ordening	72,678	-1.214	-1.141	-1.441	-1.241	-1.041
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1087,542	-1.199	-112	-112	-112	-112
8.3	Wonen en bouwen	794,476	-3.717	-2.923	-2.923	-2.923	-2.923
0.11	Resultaat	115.227	-	11	-855	-1.486	-1.981
				115.216			

Overzicht Overhead (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de overhead voor. In dit overzicht staan alle inkomsten en uitgaven die de gemeente doet aan ondersteunende diensten en middelen die daarbij horen.

x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo 2019	2020	2021	2022
Salarissen en sociale lasten		-9363	-9.363	-9.363	-9.363	-9.363
Belastingen		-47	-47	-47	-47	-47
Duurzame goederen		-26	-26	-26	-26	-26
Ingeleend personeel		-507	-507	-507	-507	-507
Uitgeleend personeel	688		688	688	688	688
Leges en andere rechten	3		3	3	3	3
Overige goederen en diensten	484	-4092	-3.608	-3.625	-3.739	-3.739
Inkomenoverdrachten - Rijk		-6	-6	-6	-6	-6
Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen		-7	-7	-7	-7	-7
Afschrijvingen		-829	-829	-829	-829	-829
Toegerekende reële en bespaarde rente		-131	-131	-131	-131	-131
Overige verrekeningen		-65	-65	-65	-65	-65
Totaal	1.175	-15.073	-13.898	-13.915	-14.029	-14.029

Balansen 2019 - 2022 (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2019	2020	2021	2022
Immateriële vaste activa	2.263	2.263	2.263	2.263
Materiële vaste activa	89.978	88.270	86.562	84.854
Financiële vaste activa	46.923	46.923	46.923	46.923
Voorraden	2063	1430	1430	1430
Uitzettingen < 1 jaar 1="">/ 1 jaar>	46.083	46.083	46.083	46.083
Liquide middelen	104	104	104	104
Overlopende activa	9.496	9.496	9.496	9.496
Totaal Activa	196.910	194.569	192.861	191.153

Passiva	2019	2020	2021	2022
Eigen Vermogen	121.342	121.748	122.787	123.826
Voorzieningen	11.622	11.622	11.622	11.622
Vaste schulden > 1 jaar	44.676	41.929	39.182	36.435
Vlottende schulden < 1 jaar 1="">/ 1 jaar>	10.086	10.086	10.086	10.086
Overlopende passiva	9.184	9.184	9.184	9.184
Totaal Passiva	196.910	194.569	192.861	191.153

Emu-saldi 2018 - 2020 (bedragen x € 1.000)

	2018	2019	2020
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.885	-	-
		10.725	11.891
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.902	5208	5.208
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	180	225	225
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	-2822	-3.500
	4.705		
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van			
Verkoop van effecten:			
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	2.26	-8.114	-9.958
		2	

Structureel begrotingsaldo

Presentatie van het structureel begrotings- saldo (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Saldo baten en lasten	11	-855	-1.486	-1.981
Toevoeging en onttrekkingen aan reserves	-10.736	-11.036	-11.761	-9.511
Begrotingssaldo na bestemming	-10.725	-11.891	-13.247	-11.492
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	8.343	8.728	9.291	7.000
Structureel begrotingssaldo	-2.382	-3.163	-3.956	-4.492

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Regio	Periode	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	6,22	Eigen begroting
			2018	6,85	
			2019	6,9	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Berkelland	2017	5,86	Eigen begroting
			2018	6,23	
			2019	6,78	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Berkelland	2017	475,32	Eigen begroting
			2018	467,13	
			2019	500,51	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Berkelland	2017	2,6	Eigen begroting
			2018	2,9	
			2019	2,5	
Overhead	% van totale lasten	Berkelland	2017	10,8	Eigen begroting
			2018	8,9	
			2019	12,06	

BEDRIJFSVOERING

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

- **Organisatieontwikkeling**

De ambitie die spreekt uit 'Samen investeren in Berkelland' vraagt om een continue aandacht voor organisatieontwikkeling. De uitvoering van het collegeprogramma is immers vooral mensenwerk. Investeren in de samenleving gaat hand in hand met investeren in de organisatie en de medewerkers. We vervolgen de ontwikkeling van de zelforganiserende teams waarin in 2018 forse stappen voorwaarts zijn gezet. Daarbij hebben we oog voor de verschillen tussen teams. We gaan door met krachtig werken aan kwaliteitsverbetering in de dingen die we bedenken en doen. Om uitstekend werk te kunnen leveren gaat het vooral om het vergroten van het lerend en innovatief vermogen en de kwaliteit van samenwerking binnen en buiten de organisatie. Hiermee is de focus ook gericht op resultaat en kwaliteit.

- **Personeel**

De Achterhoek is een aantrekkelijke regio met ambitie. "Het is hier goed wonen, leven, werken en ondernemen." Dit is echter niet vanzelfsprekend en vraagt permanente aandacht. Om onze regio (nog) aantrekkelijker te maken is het nodig dat er voldoende gekwalificeerde medewerkers in onze organisatie werken die bijdragen aan een gezond werk- en ondernemersklimaat in onze gemeente. De economische groei biedt daartoe kansen, maar we voorzien tegelijkertijd een gespannen arbeidsmarkt. Het is beslist nodig om te reageren en in te spelen op de economische- en arbeidsmarktontwikkelingen.

We herkennen het belang om talenten te vinden, te boeien en te binden. Dat betekent dat we willen bijdragen aan een vestigingsklimaat (niet alleen in de gemeentelijke organisatie maar ook in de regio) dat enerzijds is gericht op ontwikkelen en leren en anderzijds op plezierig wonen, goed werken en fijn leven.

De maatschappelijke opgave in algemene zin vraagt steeds meer kennis, kunde en vooral ook gedragsvaardigheden van onze medewerkers. Er worden meer taken decentraal belegd en de complexiteit van de opdrachten neemt toe. Om daarin de goede bestuurlijke ondersteuning te kunnen blijven bieden, wordt de kwaliteit van het personeel steeds belangrijker

Een van de middelen die we inzetten voor het binden en boeien van (huidige en potentiële) werknemers is een aantrekkelijke leeromgeving in de vorm van Berkelland Leert. Daarmee spelen we in op het vraagstuk van de arbeidsmarkt en werken we continu aan kwaliteitsverbetering. In de organisatie en zeker in samenhang met onze regionale functie.

- **ICT innovatie**

In de Perspectiefnota is al uitgebreid ingegaan op de mogelijkheden die ICT biedt. ICT kan een belangrijk hulpmiddel zijn om de organisatie te helpen ontwikkelen en de verschillen de programma's op een innovatie manier te realiseren. Er zijn veel ICT ontwikkelingen en trends die ons kunnen helpen om onze nieuwe gemeentelijke rol in de samenleving te realiseren

- **Privacybescherming en informatieveiligheid**

Ook in 2019 heeft dit onderwerp onze bijzondere aandacht. We willen, zeker op dit aspect, een betrouwbare partij zijn.

Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie blijft de ambitie om de dienstverlening aan de organisatie en externe partijen te verbeteren door voortdurend te professionaliseren en de klantgerichtheid van denken en handelen te vergroten.

Speerpunt

Gegevensbescherming

Wat willen we bereiken?

- De gegevens die we beheren zijn goed beschermd en worden zorgvuldig behandeld.

Wat gaan we daar voor doen?

Voldoen aan de eisen die worden gesteld in de AVG en bescherming van persoonsgegevens

- Vaststellen Handboek Privacybescherming
- Bijhouden register van gegevensverwerking

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd
Gereed

Geld

Voldoen aan de normen die worden gesteld in de Baseline Informatiebeveiliging

- Opstellen meerjarenprogramma informatiebeveiliging 2018 - 2020.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

Geld

Een organisatie die is toegerust voor de taak die gesteld is

Wat willen we bereiken?

- Een organisatie die is aangepast aan autonome ontwikkelingen en de uitvoering van Investeren in Berkelland.
- Vergroten van het lerend en innovatief vermogen: ontwikkeling personeel en opleidingsbudget.
- Inspanning en investering op onze arbeidsmarktpositie: ontwikkeling arbeidsmarkt.

Wat gaan we daar voor doen?

We geven de Berkelland academie vorm

Onder deze paraplu bieden we opleidingen, trainingen e.d. aan. Ook wordt meer budget vrijgemaakt voor persoonlijke en vakinhoudelijke ontwikkeling. Thema's als de omgevingswet krijgen hierin een plek.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zetten HR instrumenten in om de arbeidsmarktpositie van de gemeente te verbeteren

Denk bijvoorbeeld aan gericht(er) werven en selecteren, arbeidsmarktcommunicatie. Inzet op sociale media vraag hierbij specifieke aandacht.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zorgen voor voldoende personeel

Autonome ontwikkelingen en uitvoering van Investeren in Berkelland vragen om formatieontwikkeling.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Een professionele bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

- Een zelf organiserende organisatie waarin:
 - We elkaar aanspreken op resultaat.
 - De dienstverlening en onze participatie aansluit bij onze veranderende rol in de samenleving.
 - We resultaatgericht werken.
 - Er een goede kwaliteit van de bestuurlijke ondersteuning is.
 - Het inkoop- en aanbestedingsbeleid op een hoger niveau is gebracht.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren interne audits.

We organiseren jaarlijks een aantal audits om vast te stellen of onze processen goed verlopen en of we deze processen kunnen verbeteren. Uit uitkomsten van deze audits bespreken we met degene die bij de audit betrokkenen zijn, eventueel aangevuld met andere medewerkers uit de teams. Bij deze interne audits worden ook de resultaten van de verbeterpunten van het voorgaande jaar besproken.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
De interne audits zijn gepland in het vierde kwartaal van dit jaar.
- Geld**

Verbeteren juridische kwaliteit.

- We voeren audits uit om tot een betere kwaliteit van het eindproduct te komen.
- We organiseren gemeente breed cursussen om de juridische kennis van medewerkers te verbeteren.
- We organiseren lunchbijeenkomsten voor geïnteresseerden binnen de organisatie met onze huisadvocaat waarbij steeds een ander actueel thema op het programma staat.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Verminderen fiscale risico's.

Als gemeente krijgen we steeds meer met fiscale wetgeving te maken; btw, btw –compensatiefonds (BCF), Vennootschapsbelasting (VPB) etc. Dit brengt fiscale risico's met zich mee. Voor beheersing van de risico's ligt de focus in 2018 op:

- Horizontale toezicht meer inhoud geven.
- Kwaliteit slag maken rondom proces aangiftes.

- Duidelijker en inzichtelijker (in kader van horizontale toezicht) maken wat de fiscale positie is per activiteit
- Fiscale kennis verbreden binnen financiën.
- (interne) Klanten bewust maken van fiscale risico's en hoe dit tijdig en adequaat te beheersen.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

In 2018 is er meer vorm gegeven aan Horizontale Toezicht. De gemeente Berkelland heeft aan de Belastingdienst dienst een presentatie gegeven welke analyses we maken op de BTW aangifte en de maatregelen die we als gemeente hebben genomen om het BTW risico te beperken. Als gevolg van de gesprekken met de Belastingdienst is in overleg besloten een nul meting te houden over 2017 waarbij gebruik wordt gemaakt van ons eigen analyse op de BTW.

Rondom de aangifte Werkkostenregeling hebben we een verbeter slag gemaakt door gebruik te maken van een analyse tool en hebben we inzichtelijk gemaakt welke kosten onder de Werkkostenregeling vallen. Als gevolg van deze maatregelen is de betrouwbaarheid van de werkkostenregeling aangifte verbeterd.

Geld

We evalueren onze dienstverlening aan derden.

- We evalueren onze dienstverlening
- We evalueren of de afspraken nog voldoen aan de wensen van contractpartners.
- We ondersteunen derden op personeel, financieel, ict en juridisch gebied.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

De dienstverlening aan derden heeft in 2018 volgens de geldende Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) plaatsgevonden. Periodiek hebben er gesprekken plaatsgevonden over de kwaliteit van de geleverde diensten. De dienstverlening is voor de SDOA en Werkbaan Oost uitgebreid met werkzaamheden van de Functionaris Gegevensbeheer.

Ook zijn de ultimo 2018 aflopende DVO's met de gemeenten Winterswijk en Oost-Gelre over het uitvoeren van de werkgeverstaken SW voor een jaar verlengd.

Het overleg met de gemeenten Winterswijk en Oost-Gelre over het uitvoeren van de werkgeverstaken SW na 31-12-2019 is nog niet afgerond

Tijd

Geld

De gemaakte uren zijn volgens de gemaakte afspraken gefactureerd en betaald.

ICT innovatie als belangrijk hulpmiddel dat leidt tot een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering

Wat gaan we daar voor doen?

We doen een aantal grote technische aanpassingen, zoals de mobiele werkplek en herinrichting fysieke serveromgeving.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We implementeren een nieuw zaaksysteem.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We zetten experimenten data-analyse en 3D/virtualisatie door naar de beleid- en werkprocessen

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Doelmatig en rechtmatig inkopen

Wat willen we bereiken?

- Inkoop voldoet aan de Europese wetgeving en aan het gemeentelijk beleid.
- Efficiënt inzet van budgetten.

Wat gaan we daar voor doen?

Inrichten en bijhouden van een contractbeheerssysteem

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Opstellen aanbestedingskalender

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Opstellen van inkoophandboek

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Tenderboard instellen

- Kwaliteit

Tijd

Geld

GRONDBELEID

Wat speelt er?

- In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Het aantal nieuw toe te voegen woningen is met 10% verder verlaagd van 635 naar 570 in de periode 2010-2025. In de periode 2018 tot 2025 is ruimte voor 152 nieuwe woningen. Dit heeft ook gevolgen voor gemeentelijke plannen. Het accent voor ruimtelijke ontwikkeling zal meer en meer verschuiven van nieuwbouw naar herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed.
- In overleg met gemeenten Winterswijk, Aalten en Oost Gelre streven we naar een gezamenlijke visie op verantwoorde ontwikkeling van bestaande plannen voor bedrijventerreinen. In de tweede helft van 2018 actualiseren we het beeld van vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Deze kwantitatieve en kwalitatieve analyse vormt de basis voor het Regionaal Programma Werklocaties dat de provincie vast stelt.
- De administratieve voorschriften voor begroting en verantwoording zijn in 2018 opnieuw gewijzigd. Deze regels hebben met name invloed op het tussentijds verantwoorden van winsten. Daarnaast geldt vanaf 2016 voor economische activiteiten van de gemeente de vennootschapsbelasting. Over winsten van het grondbedrijf moeten we belasting betalen. Over de exacte uitvoering is landelijk nog steeds veel discussie.

Wat zijn de kosten?

Verwachte resultaten grondexploitaties

In de begroting voor het jaar 2019 is het onderdeel grondexploitatie zogenaamd kostenneutraal opgenomen: per saldo wordt geen verlies of winst verwacht. Een verklaring daarvoor is dat de uitgaven en inkomsten tijdens de looptijd worden gemuteerd op de boekwaarde. Winsten worden pas verantwoord als het (tussentijdse) resultaat werkelijk is gerealiseerd, verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Totaal verwachten we voor alle lopende grondexploitaties in 2019 circa € 530.000,- uitgaven en € 835.000,- opbrengsten. Volgens de huidige plannings worden in 2019 geen complexen volledig afgerond. Dit betekent dat in dat jaar naar verwachting geen winsten kunnen worden verantwoord. Mogelijk leidt de in 2018 door de commissie BBV vastgestelde winstbepaling volgens de “percentage of completion” methode wel tot het verantwoorden van tussentijdse winsten op enkele complexen.

De daadwerkelijke uitgaven en opbrengsten zijn sterk afhankelijk van de keuzes die in het kader van de demografische ontwikkelingen worden gemaakt. Ook landelijke maatregelen om de woningmarkt en de bouwsector te stimuleren zullen bepalend zijn voor het tempo waarin plannen kunnen worden gerealiseerd.

Risico's grondexploitaties

De algemene reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van deze eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risicomanagement om de kans op toekomstige tegenvallers en meevallers zo goed mogelijk te berekenen en in geld uit te drukken. In de analyse hanteren we scenario's waarbij gerekend wordt met verschillende marktrisico's en project-specifieke risico's. De marktrisico's omvatten kostenstijgingen (inflatie), daling van gronduitgiftepreisen en vertraging van het uitgiftetempo.

De financiële effecten van de demografische ontwikkelingen op de grondexploitatie zijn globaal becijferd. De werkelijke uitkomsten zijn afhankelijk van de te maken keuzes binnen het woningbouwprogramma, de onderhandelingen met particuliere ontwikkelaars en de regionale afspraken over de verdeling van de financiële gevolgen. De omvang van het risico wordt vooral bepaald door de hoogte van de (plan)schadeclaims voor plannen van particuliere ontwikkelaars.

Reserve grondexploitatie in relatie tot becijferde risico's

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt op 1 januari 2018 € 2.697.000,-. Via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is hieraan € 1.000.000,- toegevoegd om het weerstandsvermogen te versterken met het oog op mogelijke schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden.

Het berekende risico ligt – afhankelijk van het scenario - in de bandbreedte van € 3.300.000,- tot ruim € 3.600.000,-. Het beschikbare weerstandsvermogen kwalificeert als matig tot voldoende.

Voorziening afwaardering bouwgrondexploitaties

Bij de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000,- gevormd om een gedeelte van onze bouwgrondexploitaties af te waarderen. Met kosten voor herinrichting van de openbare ruimte of schadeloosstelling van particuliere ontwikkelaars is daarbij nog geen rekening gehouden. Ondertussen zijn een beperkt aantal complexen afgewaardeerd. De voorziening is medio 2018 nog ruim € 1.875.000,- groot

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaard situatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende Zaak Belastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:

Huishouden van 4 personen

Woningwaarde van € 150.000

Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter)

Waterverbruik van 45 m³ per persoon

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2018	Tarief 2019
Belastingsoort				
OZB gebruiker				
OZB eigenaar			207,30	212,28
Reinigingsheffing	189,00	185,00	189,36	185,00
Rioolheffing gebruiker	201,60	208,80	201,60	208,80
Rioolheffing eigenaar			185,30	191,97
Totaal belastingdruk	390,60	393,80	783,56	798,05

Kaders

- De onroerende zaak belastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2019 houden we rekening met een stijging van 2,4%.
- De Reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekking houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW, en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekking houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW, en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.
- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.

- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen. De begraafrechten stijgen in 2019 met 2,4%.
- Marktgeden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
 - a. OZB;
 - b. Reinigingsheffingen;
 - c. Rioolheffing.
 Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunten

Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk

Wat willen we bereiken?

- Een OZB die niet meer stijgt dan de inflatie
- Een afvalstoffenheffing die kostendekkend is
- Een rioolheffing die kostendekkend is

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen Reinigingsheffingen

- Voor 2018 blijft het tarief gelijk aan dat in 2017.
- De verwachte opbrengst voor 2018 is € 3.393.573.
- De werkelijke opbrengst is € 3.565.029

Het tarief voor de reinigingsheffingen is als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Afval	3.290.117	2.764.224,67
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	751.281	123.627,17
Taakveld Overige lasten (inflatie)	5.875	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-40.000
Totaal lasten	4.010.773	2.847.852
Opbrengst belastingen	3.393.573	3.565.029
Overige opbrengsten	617.200	
Totaal opbrengsten	4.010.773	3.565.029
Dekking	100%	125%

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Heffen rioolheffing

- In 2018 blijft het tarief gelijk aan dat in 2017.
- De verwachte opbrengst in 2018 is € 6.010.207
- De werkelijke opbrengst is € 6.89.422

Het tarief voor de rioolheffing is als volgt opgebouwd

Bedragen begroot Bedragen werkelijk

Taakveld Riolering	5.161.990	4.863.999
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	908.459	470.346
Taakveld Overige lasten (inflatie)	12.258	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-40.000
Totaal lasten	6.046.207	5.294.345
Opbrengst belastingen	6.010.207	6.389.422
Overige opbrengsten	36.000	
Totaal opbrengsten	6.046.207	6.389.422
Dekking	100%	121%

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Heffen van Onroerende zaak belastingen

Onroerende Zaak Belastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente is het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belasting. Sinds 2009 is het tarief van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Vanaf 1 januari 2008 zijn de maximaal toegestane tariefsverhoging en de maximale tarieven komen te vervallen. Voor 2019 stellen we voor de tarieven te verhogen met het inflatiepercentage 2,4% en daarnaast te corrigeren met de gevolgen van de waardeontwikkeling op de vastgoedmarkt. Op basis van de huidige WOZ-waarden zijn dit voor 2019 de volgende voorlopige tarieven

Categorie	Tarief 2018	Tarief 2019
Eigenaar woning	0,1382%	0,1415%
Gebruiker niet woning	0,1452%	0,1487%
Eigenaar niet woning	0,1849%	0,1893%

Voor 2019 verwachten we een opbrengst van € 8.611.840

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- De kosten van begraven en het onderhouden van begraafplaatsen worden zoveel mogelijk gedekt.
- De kosten van onze dienstverlening worden betaald door de aanvrager.
- Recreanten in de gemeente dragen bij aan onze kosten.
- We faciliteren het ondernemersfonds.

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen begraafrechten

- Voor 2018 laten we het tarief voor begraafrechten gelijk aan die in 2017.
- We verwachten in 2018 een opbrengst van € 259.500
- De werkelijke opbrengst in 2018 is € 271.973

De tarieven zijn als volgt opgebouwd

	Bedragen begroot	Bedragen werkelijk
Taakveld Begraafplaatsen	287.805	301.800
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	102.602	72.206
Taakveld Overige lasten (inflatie)	3.725	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-36.500	-36.500

Totaal lasten	394.132	337.506
Opbrengst belastingen	265.728	271.973
Overige opbrengsten	4.843	32.646
Totaal opbrengsten	265.728	304.619
Dekking	67%	90%

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

■ **Kwaliteit**

■ **Tijd**

■ **Geld**

Door toename van het aantal begravingen en asbijzettingen is de totale opbrengst over 2018 toegenomen. De verwachting is dat dit een trend is die meer dan 1 jaar duurt.

Heffen Leges

- Voor 2018 verhogen we de tarieven met 1,4% .

De opbouw van de tarieven en de verwachte opbrengst per titel staan in onderstaande tabel

Hoofdstuk	Begroot	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening						
1	Burgerlijke stand	Taakveld Burgerzaken	71.226,00	11.425,00	82.651,00	40.000,00	0,48
2	Reisdocumenten	Taakveld Burgerzaken	371.948,00	129.563,00	501.511,00	351.000,00	0,70
3	Rijbewijzen	Taakveld Burgerzaken	153.810,00	79.852,00	233.662,00	212.000,00	0,91
4	Verstrekkings uit basisregistratie personen	Taakveld burgerzaken	18.930,00	9.482,00	28.412,00	30.000,00	1,06
5	Verstrekkings uit het kiezersregister	Taakveld Burgerzaken					
6	Verstrekkings op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	Taakveld Burgerzaken					
7	Bestuursstukken	Taakveld overhead					
8	Vastgoedinformatie	Taakveld burgerzaken	39.044,00	9.634,00	48.678,00	21.000,00	0,43
9 t/m 19	Diversen	Taakveld Openbare orde en veiligheid	5.000,00	1.000,00	6.000,00	9.000,00	1,50
	Subtotaal		659.958,00	240.956,00	900.914,00	663.000,00	0,74
Titel 2	Omgevingsvergunning	Taakveld Wonen en bouwen	1.717.452,00	170.900,00	1.888.352,00	794.476,00	0,42

Werkelijk	Taakveld	Toe te rekenen lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking
Titel 3 Dienstverlening						
		18.930,00	1.000,00	19.930,00	6.000,00	0,30
Totaal						
		2.396.340,00	412.856,00	2.809.196,00	1.463.476,00	0,52
Algemene dienstverlening						
Burgerlijke stand	Taakveld Burgerzaken	81.807,38	26.372,76	108.180,14	50.744,00	46,91%
Reisdocumenten	Taakveld Burgerzaken	427.204,83	137.720,71	564.925,54	454.771,00	80,50%
Rijbewijzen	Taakveld Burgerzaken	176.660,11	56.951,03	233.611,14	256.623,00	109,85%
Verstrekkings uit basisregistratie personen	Taakveld burgerzaken	21.742,25	7.009,19	28.751,44	26.700,00	92,86%
Verstrekkings uit het kiezersregister	Taakveld Burgerzaken					
Verstrekkings op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	Taakveld Burgerzaken					
Bestuursstukken	Taakveld overhead					
Vastgoedinformatie	Taakveld burgerzaken	44.844,40	14.456,77	59.301,17	27.374,00	46,16%
Diversen	Taakveld Openbare orde en veiligheid	5.000,00	1.000,00	6.000,00	17.117,40	285,29%
Subtotaal		757.258,97	243.510,46	1.000.769,43	833.329,40	83,27%
Omgevingsvergunning	Taakveld Wonen en bouwen	1.717.452,00	170.900,00	1.888.352,00	560.281,00	29,67%
Dienstverlening						
		18.930,00	1.000,00	19.930,00	11.411,60	57,26%
Totaal						
		2.396.340,00	412.856,00	2.809.196,00	1.463.476,00	52,10%

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Heffen marktgelden

- Voor 2018 verhogen we de tarieven met 1,4%.
- De verwachte opbrengst in 2019 is € 54.250
- De werkelijke opbrengst is € 59.006

Het tarief is als volgt opgebouwd

Bedragen begroot Bedragen werkelijk

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	72.393	84.625
Taakveld Overhead (inclusief BTW)	31.172	10.868
Taakveld Overige lasten (inflatie)	340	
Correctie niet toe te rekenen lasten	-40.000	-40.000
Totaal lasten	63.905	55.493
Opbrengst belastingen	54.250	59.006
Overige opbrengsten	4.250	
Totaal opbrengsten	58.500	59.006
Dekking	92%	106%

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Heffen Toeristenbelasting

- We verhogen het tarief voor de toeristenbelasting in 2019 met € 0,25
- Het tarief is € 1,25 per persoon per nacht
- We verwachten een opbrengst in 2019 van € 350.000

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Heffen Reclamebelasting

We heffen reclamebelasting als dienstverlening voor de ondernemers van Berkelland. De opbrengsten van de reclamebelasting wordt na aftrek van onze kosten overgedragen aan het ondernemersfonds. Vanuit dit fonds kunnen ondernemers activiteiten financieren.

We verwachten in 2019 een opbrengst van € 160.000 aan het ondernemersfonds te kunnen overdragen.

Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen

Wat willen we bereiken?

- Vermindering Lastendruk minima

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:

- OZB;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.

Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

"Berkelland kan een stootje hebben"

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunten

Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen

Wat willen we bereiken?

- Een algemene reserve die voldoende is om de risico's af te kunnen dekken.
- Een inzicht in de risico's die de gemeente loopt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In 2018 hebben zich geen risico's voorgedaan die niet afgedekt zijn. De kosten van Wmo en Jeugdzorg zijn opnieuw gestegen, maar worden in 2018 nog gedekt uit de reserve nadelen decentralisaties. Op dit moment zien we geen reden om de geïnventariseerde risico's voor 2019 aan te passen.

Als we de algemene reserve van € 37.580.643 relateren aan de risico's die we voor 2019 hebben geïnventariseerd van € 6.825.167 dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,5. Dit is uitstekend.

Tijd

Geld

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:

- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:

- We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat

een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).

- De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
- We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)
Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
BTW verrekening gymzalen en sporthallen	100.000	2/5	40.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	26.000.000	1/100	280.000
Vennootschapsbelasting op lening BNG	160.000	3/4	120.000
VNOG	210.000	3/4	157.500
Totaal	80.385.000		7.076.167

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Van de in de begroting 2018 genoemde risico's hebben de meeste zich niet voorgedaan. We zien wel dat de ontwikkeling van de kosten voor de Jeugdzorg en Wmo nog niet is gestabiliseerd. Dit risico kunnen we in 2018 nog ondervangen door gebruik te maken van de reserve nadelen decentralisaties. Bij de reserves gaan we hier iets verder op in.

Tijd

Geld

Er is geen reden om voor 2019 de berekening van de risico's aan te passen op grond van de ontwikkeling van de risico's in 2018.

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. **Netto schuldenquote**
De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. **Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen**
Als je geld uitleent kost levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee heb je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de Netto Schuldenquote
3. **Solvabiliteitsratio**
De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.
4. **Structurele exploitatieruimte**
Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkste voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. **Grondexploitatie**
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoudt tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. **Belastingcapaciteit**
Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldenquote	29,61%	24,51%	7,79%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-10,01%	-13,23%	-23,99%
Solvabiliteitsratio	50,94%	53,18%	61,62%
Structurele exploitatieruimte	2,67%	2,82%	-0,19%
Grondexploitatie	0,00%	1%	1,94%
Belastingcapaciteit	117,00%	116%	111,16%

SAMENWERKINGSPARTIJEN

Samenwerkingspartijen

"Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten"

Speerpunten

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Opdrachtgevers
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit**
Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in 2017.
- Tijd**
- Geld**

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend 2018	€ 350.000
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website / vestigingsplaats	www.alliander.com / Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000

vermogen 31.12

Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Alliander heeft in 2017 € 79.000.000 minder winst gemaakt dan in 2016. Dit is vooral het gevolg van de eenmalige opbrengst in 2016 van de verkoop van Endinet aan Enexis. Het resultaat op de voortgezette bedrijfsactiviteiten was € 74.000.000 hoger. Het hogere resultaat is vooral het gevolg van de hogere gereguleerde tarieven. Het lagere resultaat leidt ook tot een lager dividend ten opzichte van 2016. Desondanks ontvangen we € 424.000 aan dividend €124.000 meer dan begroot. Dit hebben we via de voorjaarsnota 2018 verwerkt in de begroting.

Aandeelhouderschap van BNG Bank goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend 2018	€ 400.000

- BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers.
- BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.

Kernactiviteiten van de organisatie

Website / vestigingsplaats	www.bng.nl / Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.486.000.000 – € 149.494.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 4.953.000.000 – € 135.056.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

De nettowinst van de BNG steeg in 2017 met 6,5% naar € 393 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de gunstige tarieven voor herfinanciering en door het wegvallen van krediet- en liquiditeitsopslagen op rentedragende waardepapieren. Het opkoopprogramma van de Europese

Centrale Bank heeft daaraan bijgedragen. De hogere winst leidt ook tot een hoger dividend. Daarnaast stelt de BNG voor om ook het uit te keren deel van de winst te verhogen van 25% naar 37,5%. Deze beide ontwikkelingen leiden ertoe dat wij ongeveer € 773.000 aan dividend krijgen. Dat is € 573.000 meer dan begroot. Dit hebben we via de voorjaarsnota verwerkt in de begroting 2018.

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	• Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 18.665 - € 14.941
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 18.497 - € 19.838
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De regio Achterhoek werkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij wordt het bestaande aanbod aan bedrijventerreinen afgezet tegen de verwachte vraag, waar mogelijk ingedeeld in werkmilieus. De provincie toetst de uitbreiding van de bestaande harde plancapaciteit straks aan het RPW. Een eventueel overschot aan regionale capaciteit heeft mogelijk gevolgen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding.
- De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten met de gemeente Oost Gelre nog afspraken worden gemaakt.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2 - € 24.127.262
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 2 - € 22.553.765
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- De Regio Twente heeft besloten dat Twence aan de gemeenten € 80.000.000 uitkeert. Twence keert eerst als basis € 2.500.000 dividend uit. Aanvullend wordt in 10 jaar om te beginnen in 2009 € 80.000.000 uitgekeerd. Kan dit niet in 10 jaar, dan in een langere periode. Voor de gemeente Berkelland betekent dit bij een periode van 10 jaar ongeveer € 130.000 per jaar.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website / vestigingsplaats	www.twence.nl / Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

 Kwaliteit

In het voorjaar van 2017 hebben de aandeelhouders van Twence ingestemd met de toetreding van Stadt Münster als aandeelhouder. Vanwege verschillen in Duitse en Nederlandse wetgeving is een aandeelhouderschap van Stadt Münster nu nog niet mogelijk. Om die reden zijn we eind 2018 samen met een aantal aandeelhoudende gemeenten in Twence een communale samenwerking met Stadt Münster aangegaan. Dit is een noodzakelijke tussenstap om Stadt Münster in de toekomst aandeelhouder van Twence te laten worden.

 Tijd

 Geld

Twence heeft meer winst gemaakt dan verwacht. Hierdoor keert Twence meer dividend uit. Wij ontvangen € 51.300 regulier dividend van Twence. Daarnaast ontvangen we € 28.400 als vergoeding voor een borgstelling aan Twence en € 139.646 als extra dividend dat Twence uitkeert aan de Regio Twente voor de uitvoering van de Agenda voor Twente. In totaal krijgen we €40.000 meer inkomsten van Twence. Dit hebben we via de voorjaarsnota verwerkt in de begroting 2018.

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website / vestigingsplaats	www.vitens.nl / Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

De winst van Vitens valt iets lager uit dan in 2016. Dit leidt ook tot een lichte daling van het dividend. Het gaat om een daling van € 0,06 per aandeel. Ondanks deze daling krijgen we nog € 79.000 aan dividend van Vitens. €49.000 meer dan begroot. Toch is dit geen reden om de raming voor het dividend van Vitens te verhogen in de meerjarenbegroting. Door wettelijke voorschriften verwacht Vitens dat het dividend per aandeel de komende jaren zal dalen naar € 0,99 cent per aandeel. Voor 2017 was dat € 3,30 per aandeel. Via de voorjaarsnota hebben we dit verwerkt in de begroting 2018

Goede dienstverlening door samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Regio Achterhoek: Een krachtige samenwerking tussen ondernemers, organisaties en overheden (de drie O's) voor een vitale Achterhoek.
- GGD Noord- en Oost Gelderland: Een goede uitvoering van de taken op het terrein van volksgezondheid die van de GGD verwacht mogen worden.
- Recreatieschap Achterhoek en Liemers: Liquidatie van het Recreatieschap.
- Sociale Dienst Oost Achterhoek: Zoveel mogelijk mensen aan betaalde arbeid helpen.
- Stadsbank Oost-Nederland: Zo min mogelijk inwoners in de schulden
- Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland: Voldoende brandweezorg en een goed functionerende (geneeskundige) hulpverlening bij ongevallen en rampen.
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente: Crematiemogelijkheden dichtbij Berkelland.
- Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers: Goed beheer van historische archieven en het versterken van de rol van historisch materiaal.
- Omgevingsdienst Achterhoek: Goede vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu en de beschikbaarheid van adviseurs voor Wabo specialismen (waaronder bodem-, geluids- en constructieadvies)
- Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achterhoek: Overdracht van de stortplaats Bellegoor aan de provincie Gelderland.
- N18: Realiseren van de nieuwe N18 tussen Enschede en Groenlo.
- Stichting Hambroek: Het realiseren van het recreatiegebied Hambroek.
- Euregio: Grensoverschrijdende samenwerking (bijvoorbeeld bij subsidieverzoeken)

- ZOOV: Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer voor iedere inwoner, en het aanbieden van de Wmo-vervoersvoorziening en het leerlingenvervoer.
- Leisurelands: Het in stand houden van het recreatiegebied Hambroek.
- Stichting Achterhoek Toerisme: Een terugkeer in de top 10 van de populairste Nederlandse vakantie regio's
- Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvlief - Stelkampsveld: Een structuurverbetering voor de landbouw.
- P10: Een sterk geluid vanuit plattelandsgemeenten naar hogere overheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In 2019 wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)

€ 131,75 (€ 256.178,65)

Overige bijdragen per inwoner

Niet van toepassing

- Het beheer en aan publiek open stellen van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Lochem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut)
- Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op een wettelijke taak).
- Een groter en breder publiek voor streekcultuur aanspreken

Kernactiviteiten van de organisatie

Website / vestigingsplaats

www.ecal.nu / Doetinchem

Deelnemers

Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Wettelijke voorschriften

Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit

Samenwerkingsvorm

Openbaar lichaam

Toegekende bevoegdheden

Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01.01

€ 34.290 - € 915.314

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12

€ 91.072 - € 962.632

Coördinatie

Medewerker Team Opdrachtgevers.

Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester

Wethouder Bosman

Planning behandeling begroting

Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2019

Begrotingskaders

Dagelijks Bestuur

Concept

Algemeen Bestuur

Definitief

Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Het erfgoedcentrum heeft in 2018 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.

Tijd

Het erfgoedcentrum heeft in 2018 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn. Verantwoording wordt in maart 2019 in de vergadering van het Algemeen Bestuur afgelegd. Gemeente Berkelland wordt in dit overleg vertegenwoordigd door wethouder A. Bosman

Geld

Het erfgoedcentrum heeft 2017 afgesloten met een negatief resultaat. Het negatieve resultaat is wel iets lager dan begroot. Het negatieve resultaat komt ten laste van de algemene reserve. We hoeven naar verwachting geen extra bijdrage te betalen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het inverdiene van de indexeringsmethode. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaats vinden over de uitvoering van de indexeringsmethodiek.
- De GGD sluit steeds beter aan bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 14,00 (€ 620.957)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis <ul style="list-style-type: none"> • GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in Noord- en Oost Gelderland.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website / vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl / Warnsveld Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Deelnemers	
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2.156.000 – € 2.687.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsliden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

De programmabegroting is geheel in lijn met de kaders en doelen uit de uitgangspuntennota 2018 en de Bestuursagenda 2014 – 2018. Deze doelen sluiten aan bij de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein.

Tijd

Bijna alle beleidsprioriteiten uit de programmabegroting 2018 zijn gerealiseerd. Er wordt nog gewerkt aan een paar prioriteiten. Deze worden binnen afzienbare tijd nog uitgevoerd.

Geld

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 1.044.950)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (o.a. advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website / vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl / Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over de verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 623.000 / € 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2019
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

Geld

In grote lijnen is het werk wat de ODA voor de gemeente doet op te delen in drie delen: Vergunningverlening, Handhaving en advisering. Ieder jaar wordt voor het onderdeel Handhaving een planning opgesteld met enige ruimte voor onvoorziene zaken.
 toename in de kosten: € 255.000,-
 Deze toename wordt veroorzaakt door twee factoren: ODA zal voor 2019 en 2020 meer activiteiten voor Berkelland uitvoeren zoals: informatieplichtbesparingen bedrijven, nieuwe omgevingswet, ondermijning, invoering AVG, verbod asbestdaken. Raming: € 175.000,-
 Daarnaast is bij het vaststellen van de begroting Berkelland geen rekening gehouden dat we als gemeente bepaalde werkzaamheden niet meer zouden uitbesteden aan ODA. De werkzaamheden worden nu zelf verricht door de gemeente. Dit betekent dat de begroting Berkelland te hoog is vastgesteld. Raming € 80.000,-

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner

Niet van toepassing

- Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria.
- Het zorg dragen voor de continuïteit van een crematoria voorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V (CT).
- Het handhaven van de kwaliteit van de crematoria voorzieningen op minimaal het bereikte niveau.
- Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van CT B.V..

Kernactiviteiten van de organisatie

Website / vestigingsplaats

www.crematoriatwente.nl / Enschede

Deelnemers

Berkelland, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden

Wettelijke voorschriften

Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging

Samenwerkingsvorm

Openbaar lichaam

Toegekende bevoegdheden

De bevoegdheden m.b.t. de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01

Niet van toepassing

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12

Coördinatie

Medewerker Team opdrachtgeverschap

Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester

Wethouder Bosman: Algemeen Bestuur

Planning behandeling begroting

Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april

Begrotingskaders

Dagelijks Bestuur

Concept

Algemeen Bestuur

Definitief

Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Door de opening van een crematorium in Berkelland zal de betrokkenheid bij Crematoria Twente, en de winstdeling, afnemen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.

- Het Recreatieschap Achterhoek Liemers (RAL) heeft in 2014 alle activiteiten beëindigd conform het door het algemeen bestuur op 25 maart 2013 vastgesteld en op 23 september 2013 bekrachtigd Integratie- en ontmantelplan.
- Onderdeel van het Integratie- en ontmantelplan was de overdracht van het eigendom, beheer en onderhoud van recreatiegebieden, het routebureau en fietspaden en overige voorzieningen. De laatste overdracht heeft in 2014 plaatsgevonden.
- Per 1 oktober 2016 heeft het RAL geen personeel meer in

Aandachtspunten en ontwikkelingen

	dienst. Voor het afhandelen van de financiële en de personele, algemene en juridische aangelegenheden werd een overeenkomst gesloten met de gemeente Doetinchem.
	<ul style="list-style-type: none"> • In 2019 lopen de (personele) verplichtingen af en kan overgegaan worden tot definitieve ontmanteling.
Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en is binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Afsproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
Website / vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl /Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	
Concept	
Definitief	

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De Achterhoek intensificeert de samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
- Doel van het nieuwe samenwerkingsmodel is de Achterhoek (economisch) te versterken door snellere besluitvorming, meer uitvoeringskracht en een sterker gezicht naar buiten.
- Dat gebeurt met de Agenda2030. Die is in de maak. De voorlopige naam van de samenwerking is Achterhoek2030.
- In de Achterhoek wordt samengewerkt in de volgende organen:
 - De Achterhoek Board: bepaalt de inhoud (Agenda2030)
 - De Achterhoek Raad (49 gemeenteraadsleden): bepaalt samen met de Board de Agenda 2030 voor de Achterhoek en controleert de voortgang.
 - Zes Thematafels: voeren deze agenda uit. Thema's zijn:
 - Smart werken en innovatie
 - Onderwijs en arbeidsmarkt
 - Vastgoed en woningmarkt

- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Circulaire economie en Energietransitie
- Zorginnovatie
- Regio Achterhoek (Wgr): voert de regie op de algehele samenwerking en zorgt ervoor dat de Achterhoek Agenda 2030, de jaarplannen en bijbehorende investeringsagenda worden opgesteld en uitgevoerd. Ze adviseert Board en Raad over de lobby en subsidies en levert hiervoor ook capaciteit.
-
- Projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 6,58 (€ 286.354)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis <ul style="list-style-type: none"> • Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten; • de bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek effectief en efficiënt regisseren; • coördinatie van de strategische agenda voor de uitvoering van Achterhoek 2020 met de door de gemeenteraden geprioriteerde speerpunten.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website / vestigingsplaats	www.achterhoek2020.nl / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Montferland wil per 01012017 uit de gemeenschappelijke regeling.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen.
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Archiefwet, Besluit Woninggebonden subsidies en Leemtewet Stortplaatsen.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.165.086 - € 193.334
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medwerker Team Opdrachtgevers.
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De SDOA werkt aan een plan voor het nieuw beschut binnen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Beheerskosten € 4.429.000 Overige bijdragen cliëntgebonden: € 11.390.000 <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. • De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website / vestigingsplaats	www.socialedienstooostachterhoek.nl / Groenlo
Deelnemers	Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Wettelijke voorschriften

Samenwerkingsvorm

Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet.

Gemeenschappelijk orgaan

Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het algemeen bestuur van de dienst overgedragen:

- a. Participatiewet.
- b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).
- c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze.
- d. Werknemers (Ioaw).
- e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen.
- f. Zelfstandigen (Ioaz).
- g. Wet inburgering (Wi).
- h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft.

Toegekende bevoegdheden

i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen.

j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving.

2. De dienst wordt voorts belast met:

- a. De uitvoering van de schuldhulpverlening.
- b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning.
- c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Hameland.
- d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand.

3. Het algemeen bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.

€ 4.593.000 – € 11.688.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12

Coördinatie

Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgevers

Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester

Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur

Planning behandeling begroting

Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april

Begrotingskaders

Dagelijks Bestuur

Concept

Algemeen Bestuur

Definitief

Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

 Kwaliteit

We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek door actief te participeren in overlegvormen, nauwe verbinding te hebben met de beleidsadviseurs bij SDOA en waar nodig het management, klantmanagers en accountmanagers. We betrekken SDOA bij de vormgeving van ons beleid en we werken samen aan een sterke kwaliteit van dienstverlening. We zijn bezig met het ontwikkelen van een bredere dienstverlening waarin meer aandacht is voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Er heeft een organisatieonderzoek plaatsgevonden naar de structuur van

de SDOA en of deze nog past bij de huidige opgave. Hierin is onder andere naar voren gekomen dat zowel de klanten als de gemeenten tevreden zijn over het functioneren van SDOA, dat er een keuze dient te worden gemaakt met betrekking tot de te hanteren financiële verdeelsleutel (aantallen werkzoekenden per gemeente zijn anno 2018 aanzienlijk anders dan bij de start in 2010) en dat er extra aandacht nodig is (herijking contactpersonenoverleg) voor de aansluiting van het participatie beleid van SDOA op de overige beleidsterreinen en visie op het sociaal domein van de afzonderlijke SDOA gemeenten.

Tijd

De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd. Er is door het DB besloten dat er een bestuursopdracht moet worden uitgevoerd. Hierin wordt gevraagd een voorstel met concrete adviezen te ontwikkelen voor de toekomstige positionering van SDOA in het brede sociaal domein (Wmo, Jeugdwet én Participatiewet). Sinds januari 2019 werken in de vorm van een proeftuin klantmanagers vanuit SDOA samen met de medewerkers van Voormekaar.

Geld

De te voeren discussie over de financiële verdeelsleutel zal naar verwachting in ieder geval gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente Berkelland exploitatiekosten.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).
- Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner

Overige bijdragen € 335.000 (via de begroting van SDOA)

- Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten.
- De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk.
- Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.

Kernactiviteiten van de organisatie

Website / vestigingsplaats

www.stadsbankoostnederland.nl / Enschede

Deelnemers

Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Gemeenschappelijk orgaan

Wettelijke voorschriften

Samenwerkingsvorm

1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders.
2. Schuldenregeling.
3. Budgetbeheer.
4. Verklaringen op grond van de Faillissementswet.
5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillissementswet.
6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek.
7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid.
8. Preventie.
9. Het bevorderen van de spaarzin.
10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.

Toegekende bevoegdheden

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01

€ 1.891.000 – € 3.748.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12

Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Teselink: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezening algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

■ **Kwaliteit**

Er wordt meer ingezet op preventie en vroegsignalering. In dit kader is en wordt gewerkt aan een doorgaande lijn van schuldhulpverlening aan inwoners. Daarbij worden diverse netwerkpartners, zoals Schuldhulp Op Maat en Humanitas Thuisadministratie, betrokken.

Door twee studentes van de Hogeschool Arnhem Nijmegen is een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop de gemeente Berkelland het schuldhulpverleningstraject kan inrichten, zodat de gestelde kwaliteitseisen van de schuldhulpverlening gewaarborgd worden.

■ **Tijd**

■ **Geld**

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- we hebben een signaal gekregen dat er over 2018 mogelijk een bekort gaat ontstaan. Mogelijk heeft dit gevolgen voor de bijdrage 2019.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 42,34 (€1.873.900)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Apeldoorn Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Deelnemers	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Wettelijke voorschriften	
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.385.000 - €45.693.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting	Toezening algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april
Begrotingskaders	Raadsleden / Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

De samenwerking met de VNOG is voldoende. Het is echter een samenwerking met 22 gemeentes waardoor je vaak te maken hebt met een meerderheid van stemmen. Op lokaal niveau is de samenwerking goed met de VNOG.

Tijd

Geld

VNOG heeft over 2018 een behoorlijk verlies die gedeeld wordt door 22 gemeentes. Het definitieve bedrag is nog niet duidelijk

Deelnemen in het Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Regio Achterhoek is verantwoordelijk voor de gesloten regionale stortplaatsen de Langenberg, 't Wald en 't Bellegoor. Op 1 januari 2019 neemt de provincie Gelderland de verantwoordelijkheid van de Regio Achterhoek voor wat betreft de Langenberg over. De besturen van de stortplaatsen 't Wald en 't Bellegoor willen het eigendom en de nazorgtaken overdragen en hebben ingestemd met overdracht aan de Regio Achterhoek.
- Het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek heeft besloten de nazorgtaak voor de drie stortplaatsen versneld over te willen dragen aan de provincie. De gemeenteraden hebben hierover medio 2017 een kader stellend besluit genomen.
- De overdracht vergt de nodige juridische afstemming met de Regio Achterhoek, de provincie Gelderland en overige belanghebbenden. Dit is nodig omdat er geen wettelijk regime voor deze overdracht geldt, afspraken moeten daarom privaatrechtelijk worden geborgd. Parallel aan de overdracht van de nazorg is het ook de intentie om de kadastrale grondeigendom over te dragen.
- Na formele overdracht kan de gemeenschappelijke regeling OLVNOA worden geliquideerd.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

De kosten van beheer en nazorg worden verantwoord via de jaarrekening en begroting van de Regio Achterhoek. Binnen OLVNOA zelf vinden geen noemenswaardige activiteiten meer plaats. De gemeente beheert de financiële reserves van OLVNOA.

Overige bijdragen per inwoner

- Het beheer en de nazorg voor de gesloten vuilstortplaats 't Bellegoor, gelegen aan de Deventer Kunstweg 2 in Eibergen.

Kernactiviteiten van de organisatie

Website / vestigingsplaats

nvt / Borculo

Deelnemers

Berkelland en Oost-Gelre

Wettelijke voorschriften

Wet gemeenschappelijke regelingen

Samenwerkingsvorm

Openbaar lichaam

Toegekende bevoegdheden

Het bestuur is bevoegd alle besluiten te nemen en overeenkomsten aan te gaan tot uitvoering van zijn taak omschreven in artikel 1 van de regeling € 3.500.000 - € 0. Het eigen vermogen is niet vrij beschikbaar maar dient om eeuwigdurend in de nazorg van de stortplaats te kunnen voorzien. Per medio 2014 is het vermogen rentedragend overgeheveld naar de provincie Gelderland.

Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12

idem

Coördinatie

Planeconoom Team projecten

Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester

Portefeuillehouder A. Bosman

Planning behandeling begroting 2018

Niet van toepassing

Begrotingskaders

Niet van toepassing

Concept

Niet van toepassing

Definitief

Niet van toepassing

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

De voorbereidingen voor de overdracht van de nazorg van de voormalige regionale vuilstortplaatsen is afgerond. De nazorgplannen zijn definitief ingediend. In 2019 vindt bestuurlijke besluitvorming en formele overdracht plaats.

Tijd

Beoogd was om de formele overdracht in 2018 af te ronden. De planning is nu gericht op afwikkeling in de eerste helft van 2019.

Geld

Met de provincie is overeenstemming bereikt over het doelvermogen dat nodig is om eeuwigdurend in de nazorg te voorzien. Dit doelvermogen past binnen de kaders die de regio daarvoor heeft vastgesteld.

Deelnemen in het samenwerkingsverband Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het is een langlopend proces nog zonder einddatum.
- Draagvlak en communicatie met het gebied is erg belangrijk. We steken veel energie in de contacten met het gebied en hebben hiervoor een vast contactpersoon.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	We werken samen met de provincie, het waterschap, terrein beherende organisaties, inwoners e.a. aan een gedragen gebiedsproces voor dit Natura 2000 gebied.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren
Website	Geen

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan de BBG. Gezamenlijk zijn meerdere gebiedsbijeenkomst georganiseerd, de provincie Gelderland heeft een inpassingsplan gemaakt en de uitvoering wordt nu getrokken door het Waterschap Rijn en IJssel.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Euregio.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De sterke deelregio's laten samensmelten tot één verzorgingsgebied, tot een geïntegreerd en sterk woon- en werkgebied, waarin de grens geen scheiding en belemmering meer vormt.
- Leidraad voor het werk van de EUREGIO is momenteel het in de jaren 2010-2011 opgestelde strategiedocument EUREGIO 2020. Hierin worden de visie, de strategie, de speerpunten en de themagebieden van de EUREGIO op overzichtelijke wijze weergegeven..
- De strategie t/m eind 2019 wordt herzien, dit met de blik gericht op het jaar 2030. Het bestaande strategiedocument dient hierbij als uitgangspunt. De visie van "één verzorgingsgebied" en de daaruit afgeleide strategie "vergroting van de economische kracht en de kwaliteit van leven" en "bevordering van de integratie van het gebied" vormen nog steeds een zeer goed richtpunt voor de werkzaamheden van de EUREGIO. Daarnaast dekken de speerpunten "duurzame ruimtelijke ontwikkeling", "economie en arbeidsmarkt" en "maatschappelijke ontwikkeling" nog altijd het gehele spectrum van de grensoverschrijdende activiteiten af. Wel is het nodig te toetsen of de onderliggende themagebieden geactualiseerd moeten worden. Naast de toekomstige speerpunten, de themagebieden en de maatregelen, zal ook bepaald worden met welke methode de strategie wordt uitgevoerd en met welke instrumenten de uitvoering gemeten moet worden.
- De voorbereidingen voor de financieringsperiode van INTERREG VI zijn momenteel op Europees en nationaal niveau aan de gang en er lijkt overeenstemming te bestaan over de voortzetting van het programma. INTERREG V loopt tot 30-06-2022, INTERREG VI mag op zijn vroegst begin 2021 van start

gaan. Hoewel er geen overlap zal zijn, is het gepland om beide programma's direct op elkaar te laten aansluiten. Er is een werkgroep opgericht om het INTERREG VI-programma voor te bereiden.

- Realiseren van de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2030 door waar mogelijk aan te sluiten op Europese programma's.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) € 0,29 (€ 12.870,49)

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

- De opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren in het Duits-Nederlandse grensgebied. Onder meer door het verstrekken van Interreg – en MOZER subsidies.
- De kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Medewerker Team Opdrachtgevers

Bestuurszetel

A.J. Kion, JHA van Oostrum, G.J. Teselink

Website

www.euregio.nl

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Het Euregio-secretariaat heeft drie commissies: "Mozer – maatschappelijke ontwikkeling", "Duurzame ruimtelijke ontwikkeling" en "Economie en arbeidsmarkt" ingesteld. De commissies hebben vier keer vergaderd. De commissies toetsen ingediende INTERREG-projectaanvragen op hun grensoverschrijdende meerwaarde en haalbaarheid, om vervolgens een vakinhoudelijk advies te formuleren.

Ondersteuning vindt plaats sinds september 2018 niet meer vanuit de Regio Achterhoek plaats door wijzigingen in de structuur van de Regio. De overname van de taken door de Grenzhoppers is on onderzoek.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Leisurelands.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Leisurelands beheert vijf recreatiegebieden in de Achterhoek en Liemers. Daaronder Recreatiegebied Hambroek in Borculo.
- Op dit moment zijn de gemeenten nog geen aandeelhouder van Leisurelands. De Gemeenschappelijk Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers B.V. is aandeelhouder van Leisurelands.
- Onderdeel van de fusie is dat de gemeenten in de Achterhoek aandeelhouder worden van Leisurelands, net als de 23 gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen dit nu al zijn.
- De aandeelhoudersovereenkomst is in 2016 opnieuw vastgesteld voor vijf jaar. De structuur van de vennootschap blijft ongewijzigd. Dit heeft als voordeel dat er sprake is van flexibiliteit en de mogelijkheid de aandeelhoudersovereenkomst over vijf jaar te heroverwegen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner

Niet van toepassing

- Leisurelands bestaat uit 20 recreatiegebieden met zo'n vijf à zes miljoen bezoekers per jaar en ongeveer 800 evenementen op jaarbasis.
- Leisurelands werd als RGV in 1962 opgericht. Het bedrijf startte als een stichting en is uitgegroeid tot een private onderneming.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Medewerker Team Opdrachtgeverschap

Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren is lid van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Achterhoek en Liemers.
Website	www.leisurelands.nl

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Deelnemen in het samenwerkingsverband N18.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van het standpunt van de minister van Infrastructuur en milieu. • Afspraken maken tussen meebetalende partijen over voorbereiding en realisatie van fase 1 van de N18.
Kernactiviteiten van de organisatie	
Coördinatie	Medewerker Team projecten via de Ambtelijke Begeleidingsgroep
Bestuurszetel	Bestuurders komen bijeen indien nodig.
Website	www.rijkswaterstaat.nl/N18

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Deelnemen in het samenwerkingsverband NUVAL Platform.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Deelnemers aan het Nuval platform hebben ook een aandeelhoudersovereenkomst. Hierin staat dat zij als een partij stemmen op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval platform neemt ook deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Bijdrage per aandeel Alliander € 0,008 en per aandeel Vitens € 0,02
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie delen en afstemmen
Coördinatie	Medewerker Team financiën
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	Geen

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
Het NUVAL Platform heeft de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander en Vitens voorbereid. Deze voorbereiding hebben wij gebruikt bij het bepalen van ons standpunt.
- **Tijd**
- **Geld**

Deelnemen in het samenwerkingsverband P10.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Strategische Visie 2018—2021 is vastgesteld, daarnaast is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is dynamisch.
- Vanuit deze visie werken wij aan de volgende programmalijnen:
 - Aantrekkelijk platteland;
 - Maatwerk platteland;
 - Samenspel met de stad;

- De P10 pleit voor een Agenda Platteland, waarin we gezamenlijk plannen smeden voor de uitdagingen waar het platteland en de rest van Nederland voor staan.
- Begin 2019 komt er een vervolg op de meet up 'Dialogo tussen platteland en stad'.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) (€ 5.500)

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

- De kenmerken van de P10-gemeenten, veel ruimte en groen en een lage bevolkingsdichtheid, zijn vaak een voordeel, maar soms een nadeel. Wij willen de voordelen versterken en de nadelen verkleinen. Waar wij lager scoren dan het Nederlandse gemiddelde, willen we met gericht beleid de verschillen verkleinen. En wij willen de positieve kenmerken versterken door bijvoorbeeld de samenwerking met stedelijke gemeenten, waar vaak minder ruimte is, te verbeteren.
- De ambities en uitdagingen op het platteland van de zeventien grootste plattelandsgemeenten van Nederland onder de aandacht brengen van de landelijke en Europese politiek
- Voor de volgende onderwerpen maakt P10 zich sterk.
 - Demografische ontwikkelingen
 - Relatie plattelandsgemeente en gemeentefonds
 - Recreatie en toerisme
 - Functieveranderingen op het platteland
 - Nieuwe economische kansen in de buitengebieden
 - Veiligheid in het landelijke gebied (aanrijtijden)
 - Leefbaarheid in de kernen (voorzieningen, zorg, onderwijs)
 - Natuur- en waterbeheer .

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Medewerker Team opdrachtgevers

Bestuurszetel

Wethouder Hoytink-Roubos en burgemeester van Oostrum

Website

www.p-10.eu

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum, Maikel van der Neut

Kwaliteit

Er is een nieuwe Strategische Visie P10 2020. Ook is er een concept uitvoeringsagenda gemaakt. Deze wordt geconcretiseerd. De visie en agenda zijn nog niet vastgesteld.

Tijd

Het uitvoeringsprogramma 2018 is dynamische en vergt op onderwerpen en op inhoud inzet van gemeentelijk personeel.

Geld

De bijdrage voor de P10 wordt gedaan vanuit het budget plattelandsvernieuwing.

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Samenwerking VVV's
- Achterhoek Toerisme heeft gesprekken met de VVV's en TIP's in de Achterhoek over intensievere samenwerking en de realisatie van inspiratiepunten. Op 4 en 5 september 2018 zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd voor VVV's en TIP's in de Achterhoek. Met uitzondering van Ruurlo, Neede en Dinxperlo waren hierbij alle VVV's en TIP's aanwezig.
- Diverse VVV's ervaren knelpunten waar het gaat om kwaliteit, exploitatie, opleiden en werven van vrijwilligers etc. Op basis van de genoemde knelpunten is nagedacht over een manier om meer samenwerking te realiseren tussen de VVV's en TIP's in de Achterhoek. Met als doel om kennisuitwisseling en professionalisering te bevorderen.
- Voor dit proces is een kwartiermaker aangesteld.
- Tegelijkertijd zijn er gesprekken geweest met VVV Nederland over de afname van 1 VVV licentie voor de hele Achterhoek. VVV Nederland staat hier positief tegenover.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) € 1,50

Overige bijdragen per inwoner

1 cent per overnachting t.b.v. investeringen in innovatie en digitalisering
De vaste bijdragen voor beheer en onderhoud van routestructuren (fietsknooppunten- en wandelroutenetwerk) à € 8.000 zijn al eerder toegezegd (en dus begroot) en specifiek aan deze 2 doelen gekoppeld.

- Achterhoek Toerisme is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek).
- De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook "eigen" inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten.
- De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling.
- Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Beleidsmedewerker Team opdrachtgevers

Bestuurszetel

Wethouder Van Haaren

Website

www.achterhoek.nl

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

De subsidieovereenkomst met de Stichting Achterhoek Toerisme is verlengd tot en met 2021 na een evaluatie. De samenwerking met Achterhoek Toerisme is goed.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Met Lap beheer BV is een intentieovereenkomst gesloten om de oude overeenkomst uit 1992 te gaan vervangen door een nieuwe overeenkomst.
- Leisurelands heeft een gebiedsvisie gemaakt waarmee wij hebben ingestemd en hen hebben gevraagd om de visie verder uit te gaan werken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Niet van toepassing

Overige bijdragen per inwoner

Niet van toepassing

- Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie.
- Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Medewerker Gebiedsteam

Bestuurszetel

Wethouder van Haaren / M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam

Website

Geen

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan diverse vergaderingen van de Stichting Hambroek. Er wordt met de huidige grondeigenaren gesproken over de toekomst van het gebied. Hiervoor heeft de gemeente enkele onderzoeken laten uitvoeren op gebied van cultuurhistorie, natuur en stabiliteit. Ook worden plannen voorbereid voor de inrichting van het gebied en wordt gewerkt aan hernieuwing van

de statuten van de stichting Hambroek

- **Tijd**
- **Geld**

Deelnemen in het samenwerkingsverband ZOOV.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Inzicht verkrijgen in lange termijn ontwikkelingen rond ZOOV op Maat.
- Productontwikkeling van ZOOV op Maat.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)

Overige bijdragen per inwoner

Het door ZOOV voor Berkelland te verzorgen taxivervoer (WMO, WSW en Leerlingenvervoer) is geraamd op € 1.155.000

Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer (OV) voor iedere inwoner en de Wmo-vervoervervoorziening voor mensen met een beperking en het leerlingenvervoer (per augustus 2017).

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie

Team Opdrachtgevers (waarbij het inhoudelijke deel voor de medewerkers Wmo, WSW en leerlingenvervoer is).

Bestuurszetel

Wethouder Bosman in stuurgroep Basismobiliteit (gelinkt aan Poho Mobiliteit)

Website

www.zoov.nl

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

■ **Kwaliteit**

In 2018 heeft het eerste klanttevredenheidsonderzoek ZOOV op maat plaatsgevonden. Hiermee is in oktober 2018 gestart en sindsdien zijn 310 reizigers benaderd. Hiervan hebben er 132 meegewerkt aan het onderzoek. Alle reizigers die mee hebben gewerkt geven aan tevreden of zeer tevreden te zijn met de dienstverlening van ZOOV. Ook geven alle reizigers aan dat ze ZOOV zouden aanbevelen bij vrienden of familie. Verder was het vervoer door ZOOV op maat in 2018 gemiddeld 95% van de tijd op tijd. De wachttijd voordat klanten geholpen werden bij het callcenter lag bijna het hele jaar boven de norm van 25 seconden. Dit werd veroorzaakt door het niet goed lopende vervoer in andere regio's, die gebruik maken van hetzelfde callcenter. In 2018 zijn er al acties ingezet om de wachttijd terug te dringen, waar ook in 2019 verder op ingezet wordt.

- **Tijd**
- **Geld**

Goede dienstverlening door andere partijen

Wat willen we bereiken?

- Gemeentelijk belastingkantoor Twente: Een goede uitvoering van de taken die verband houden met het opleggen en innen van gemeentelijke belastingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.
- In de FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 623.400,00 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.

- Jaarlijks wordt de FUO aangepast naar de werkelijke aantallen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente) € 623.400,00

Overige bijdragen per inwoner Niet van toepassing

- Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen.
- Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken).
- Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.

Kernactiviteiten van de organisatie

Coördinatie Medewerker Team opdrachtgeverschap

Bestuurszetel Niet van toepassing

Website www.gbtwente.nl

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink, Joost van Oostrum

Kwaliteit

De afspraken over de dienstverlening met het GBTwente lopen goed.

Met ingang van 1 januari 2018 is de reclamebelasting toegevoegd aan de heffing en invordering door het GBTwente.

In de loop van 2019 zal de FUO (fiscale uitvoerings overeenkomst) worden aangepast. Dit komt o.a. door het invoeren van de reclamebelasting, het wijzigen van de Wet Woz (van m2 naar m3)

Tijd

Geld

Door de uitbetaling van de teruggave OZB zullen de kosten die het GBTwente ons in 2018 in rekening brengt hoger zijn dan in 2017.

Ook zal het GBTwente door een wijziging van de wetgeving inzake de Wet WOZ in 2018 beginnen met het omzetten van de WOZ waarde in m2 naar m3. Dit brengt ook extra kosten met zich mee.

Het invoeren van de reclamebelasting brengt ook extra kosten met zich mee. Deze perceptiekosten brengen wij in rekening bij de Stichting Ondernemersfonds Berkelland.

FINANCIERING

Financiering

"Geld lenen kost geld!"

Wat speelt er?

Regelgeving

De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.

Algemene ontwikkelingen (Rentevisie)

In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een lichte stijging van de korte rente (3 maands euribor) en de verwachting voor de lange rente (10 jaar) is dat deze in 2017 licht gaat stijgen. Gezien de rentevisie zal de rentebate t.o.v. 2016 niet veel verschillen.

Gemeentefinanciering

Wij proberen de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke (rente)kosten aan te trekken en tegelijkertijd risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. Gezien de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is de verwachting dat we in 2016 geen langlopende leningen aantrekken,

Speerpunten

Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld

Wat willen we bereiken?

- Het risico op lastenstijging door rentestijging minimaliseren
- Een zo hoog mogelijk rendement op ons bestaande geld

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In 2018 zijn er geen transacties geweest waaruit we kunnen afleiden dat onze aandelen minder waard zijn geworden. Anderzijds zijn er ook geen transacties geweest waaruit we kunnen opmaken dat onze aandelen meer waard zouden zijn.

Tijd

Geld

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze norm mogen we € 10.000.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaande overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot	Kw 1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
------------------------	---------------------------------------	------	------	------	------

kasgeldlimiet					
1	Vlottende schuld	16.059	15.912	15.859	153
2	Vlottende middelen	32.458	28.889	30.163	7.987
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-16.399	-12.899	-14.305	-7.834
Kasgeldlimiet					
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	25.326	21.915	23.232	16.761
(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet				
Berekening kasgeldlimiet					
5	Begrotingstotaal	105.022	105.022	105.022	105.022
6	Percentage	8,5	8,5	8,5	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	8.927	8.927	8.927	8.927

Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.

Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 3.800.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen Renterisicnorm	2018	2019	2020	2021	2022
1	Renteherzieningen					
2	Aflossingen	20.722	2.747	2.747	2.747	2.747
3	Renterisico (1+2)	20.722	2.747	2.747	2.747	2.747
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	21.004	23.301	23.301	23.301	23.301
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)	282	20.554	20.554	20.554	20.554
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)					
	Renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	105.022	116.503	116.503	116.503	116.503
4b	Percentage regeling	20	20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	Begroting	Werkelijk
Externe rente korte en lange financiering	2.914.823	2.255.167
Externe rente baten	-3.625	-3.625

Totaal door te rekenen externe rente	2.918.448	2.258.792
Rente grondexploitatie	69.905	155.431
Rente projectfinanciering	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.844.918	2.099.736
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	2.987.815	1.886.446
Renteresultaat	-142.897	213.290

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In 2018 hebben we geen (kasgeld)leningen aan hoeven trekken. We blijven binnen de normen van de kasgeldlimiet en renterisiconorm

1. De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel we per kwartaal mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze limiet mochten we 8,9 miljoen euro lenen. In het overzicht is te zien dat we in 2018 ruim onder deze norm zijn gebleven
2. De renterisiconorm geeft aan of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting. Ondanks de aflossing van een grote lening bij de BNG Bank zijn we onder deze norm gebleven.

Tijd

Geld

Beoordelen uitstaande leningen

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instelling. De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

- BNG (20 miljoen)
- VNOG (10 miljoen)

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instellingen. De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan

- BNG Bank: 20 miljoen euro
VNOG: 10 miljoen euro (saldo eind 2018: 6,2 miljoen euro)

Tijd

Geld

In 2018 hebben we de rente over de hybride lening van de BNG Bank en de lening van de VNOG ontvangen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

"We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen"

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.

Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunten

Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen

Wat willen we bereiken?

- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens scenario 3 overwegend laag
- Een rioolstelsel dat wordt beheert overeenkomstig het Gemeentelijk Rioleringsplan
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanung opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren onder conditie 5

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Voor het onderhoud van gebouwen is € 400.000 beschikbaar.

Onderhouden groen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
Door veranderingen in de organisatie en het droge weer zijn er wel enkele zaken blijven liggen maar is het totale resultaat over 2018 positief.
- **Tijd**
- **Geld**
Voor het onderhoud van groen is € 2.935.000 beschikbaar. Door veranderingen in onder andere de organisatie was er in de loop van het jaar onduidelijkheid over de stand van zaken van de verschillende budgetten. Herschikking moet dit grotendeels verhelpen.

Onderhouden van Riolering

We hebben steeds beter inzicht in de onderhoudstoestand van riolen en rioolgemalen. Hierdoor kan het risico op calamiteiten beter worden ingeschat. Hoewel er enkele zwakke plekken in het rioolstelsel zijn, is er geen groot risico zodat hierdoor problemen ontstaan.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2013 voor vijf jaar vastgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het onderhoud en de noodzakelijke investeringen op korte en lange termijn. Op basis van dit plan worden onderhoudsplannen uitgewerkt. De kosten voor de riolering worden volledig gedekt uit het rioolrecht. Afgezien van onvoorziene omstandigheden kunnen alle werkzaamheden aan de riolering hierdoor worden uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
In 2018 zijn zowel de watervisie als het watertakenplan voor de komende jaren vastgesteld. De watervisie is samen met het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Het watertakenplan is de gemeentelijke uitwerking van de watervisie.
- **Tijd**
- **Geld**
Voor het onderhoud en beheer van riolering is € 5.225.474 beschikbaar.

Onderhouden van wegen

We inspecteren regelmatig het kwaliteitsniveau van onze wegverhardingen. De kwaliteit van de wegverhardingen volgens de laatste inspecties is te zien in onderstaande tabel.

Gebrijksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen en buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Hoog	Basis	Laag	Basis	Laag	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Basis	Zeer hoog	Laag	Basis
Voetpaden			Basis			
Overige		Basis			Zeer hoog	Laag
Elementen						

Rijbaan	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag	Laag
Fietspaden		Hoog	Hoog	Zeer hoog	Laag	
Voetpaden	Hoog	Hoog	Hoog	Basis		
Overige	Basis	Hoog	Basis	Hoog		Laag

De gemiddelde kwaliteit van de wegverhardingen scoort basis – laag. Industrierwegen scoren overwegend hoog. Dit komt doordat nog niet zolang geleden revitalisaties zijn uitgevoerd. Fietspaden scoren overwegend basis. Volgens het gekozen scenario zou dit hoog moeten zijn. Over het algemeen ligt de kwaliteit boven het gekozen scenario 'overwegend laag'.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Voor het beheer en onderhoud van wegen is € 4.513.227 beschikbaar.

RESERVES

Wat speelt er?

Bij de nota Reserves en Voorzieningen 2016 zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 10 reserves in stand gebleven, waarvan 9 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. Het idee daarachter is niet dat die lasten gelijk gemaakt moeten worden. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Verwacht saldo 31-12-2018
Algemene reserve	37.528	689	637	37.580
Bestuurlijke claims	12.197	1.363	4.240	9.320
Egalisatiereserve Afval	2.380	214		2.594
Egalisatiereserve investeringen	7.935		55	7.880
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.777	1.920		3.697
Inkomensreserves	5.638	5		5.643
Onderhoud wegen	5.848	152		6.000
Onderwijs-huisvesting	7.010		44	6.966
Herstructurering	6.221	611	431	6.401
Nadelen decentralisaties	11.300		3.437	7.863
Hameland	2.090			2.090
Totaal	99.924	4.954	8.844	96.034

Algemene reserve

Algemene reserve	
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming
Stand 1 januari	37.528.389
Toevoegingen	689.310
Resultaat 2017	689.310
Onttrekkingen	937.282
Onderzoekskosten N18	11.400
Vervolgproject Beltrum	29.961
Leader subsidie	97.208
Extra personeelskosten griffie	61.600
Overhevelen sloopbonusregeling	500.000
Overhevelen privatisering Sonders	87.000
Correctie teveel onttrokken EUP/energiescan	150.113
Stand 31 december	37.280.417

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims	
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen.
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten
Stand 1 januari	12.196.992
Toevoegingen	1.362.912
Resultaat 2017	103.000
Overheveling platteland vernieuwing	114.330
Overheveling projecten toerisme en recreatie	19.306
Overheveling onderzoek Staring	40.000
Overheveling privatisering Sonders	87.000
Overhevelen Sloopbonus	500.000
Overhevelen Leef in Borculo	80.000
Overhevelen aankoop Hema	351.000
Resultaat Najaarsnota 2018	68.276
Onttrekkingen	4.240.154
Sloopbonusregeling	109.485
Energiescan bij bedrijven	67.263
Dekking project statushouders	306.076
Onderzoekskosten Staringcollege	24.638
Afkoop Nieuw Olthaar 3e tranche	61.412
Teruggaaf OZB	405.709
Nieuwe FUO GBT	19.764
Veranderbudget	344.830
Bijdrage N18	2.200.220
Wegenlegger	9.200
EUP	329.915
Subsidies glasvezel	17.288
Busplein Neede	70.965
t Stieltjen	31.300
Dorpsaccommodatie Rietmolen	8.000
Dorphoes Gelster	19.500
De Wanne	4.000
t Haarhoes	32.100
Zunnekamp	110.350
Omgevingswet	38.140
Inhuur bereik en beschikbaarheid dienst	30.000
Stand 31 december	9.319.749

Egalisatiereserve afval

De egalisatiereserve afval kent op dit moment geen plafond. Gedachte hierachter is dat de reserve gevuld wordt met de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Deze opbrengst moet gebruikt worden voor de inzameling en verwerking van afval. Door de lage aanbestedingen in de vorige ronde was de verwachting dat de egalisatiereserve nodig zou zijn om bij een nieuwe aanbesteding de verhoging in tarieven op te vangen. Inmiddels zijn er ontwikkelingen waardoor de egalisatie van de tarieven minder groot lijkt te zijn.

Een plafond voor deze reserve van € 1.000.000 om nadelen gedurende enkele jaren op te kunnen vangen lijkt op dit moment reeel. We kijken in 2019 hoe het gaat met deze reserve. In 2020 geven we dan een het gedeelte boven de € 1.000.000 terug via de afvalstoffenheffing.

Egalisatiereserve afval	
Doel	Het egaliseren van het tarief voor afvalverwijdering en – verwerking door overschotten en tekorten te verrekenen met deze reserve
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming afval
Stand 1 januari	2.380.405
Toevoegingen	214.179
Resultaat afval	214.179
Onttrekkingen	0
Stand 31 december	2.594.584

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen	
Doel	Het dekken van kapitaallasten van investeringen.
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking kapitaallasten
Stand 1 januari	7.934.805
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	54.601
Dekking kapitaallasten	54.601
Stand 31 december	7.880.203

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitatie	
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties
Stand 1 januari	1.777.031
Toevoegingen	1.919.798
Begroting 2018	1.000.000
Resultaat 2017	919.798
Onttrekkingen	0
Stand 31 december	3.696.829

Inkomensreserve

Deze reserve was ooit bedoeld om renteinkomsten te genereren. De renteinkomsten werden dan toegevoegd aan de reserves of aan de exploitatie. Na de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de systematiek niet meer gewenst. Wij passen deze ook niet meer toe. Daarmee is de reserve overbodig geworden. De reserve is hooguit nog nodig voor het inzichtelijk houden van het "Legaat Planten". Hiervoor is een plafond van € 15.000 voldoende.

Inkomensreserve	
Doel	Het genereren van rente die kan worden gebruikt als dekkingsmiddel in de exploitatie en het genereren van rente op het Legaat Planten dat vijfjaarlijks wordt uitgekeerd.
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming
Stand 1 januari	5.637.867
Toevoegingen	5.000
Resultaat 2017	5.000
Onttrekkingen	0
Stand 31 december	5.642.867

Onderwijshuisvesting

Voor de uitwerking van de onderwijsvisie Primair Onderwijs wordt dit jaar de voorbereiding voor de realisatie van een school op ;t Simmelink in Eibergen afgerond. Geschatte grove investering € 5 miljoen (incl. sloop en herinrichting)

In het najaar 2018 wordt het haalbaarheidsonderzoek toekomstbeeld Stichting Staring College in Berkelland VMBO afgerond waarna bestuurlijke besluitvorming volgt over locatie en financiële middelen.

Onderwijshuisvesting		
Doel	Het realiseren van investeringen in onderhoud van scholen en het afboeken van boekwaarden in combinatie met sloopkosten van schoolgebouwen.	
Plafond		7.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		7.009.977
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		44.351
Bijdrage Staring		40.000
Vorbereiding Simmelink		4.351
Stand 31 december		6.965.627

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het onderhoud van wegen als aanvulling op het budget in de begroting	
Plafond		6.000.000
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		5.848.261
Toevoegingen		151.739
Resultaat 2017		151.739
Onttrekkingen		0
Stand 31 december		6.000.000

Herstructurering

Herstructurering		
Doel	Dekken van kosten die voortkomen uit herstructurering van ((bouw)grond)locaties daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.	
Plafond		7.000.000
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		6.220.823
Toevoegingen		611.251
Resultaat 2017		296.819
Resultaat Voorjaarsnota 2018		314.432
Onttrekkingen		431.000
Leef in Borculo		80.000
Aankoop/Sloop Hema		351.000
Stand 31 december		6.401.074

Nadelen decentralisaties

Nadelen decentralisaties		
Doel	Het opvangen van nadelen van de decentralisaties	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Resultaat bestemming	
Stand 1 januari		11.300.177
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		3.437.265
Dekking tekort		3.147.000
Dekking combinatiefunctionarissen		123.183
Dekking algemeen maatschappelijk werk		167.082
Stand 31 december		7.862.912